

Vergaderjaar 2022–2023

36 350 VIII

Wijziging van de begrotingsstaten van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII) voor het jaar 2023 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL

Wetsartikelen 1 tot en met 3

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 2.3, eerste lid, van de Comptabiliteitswet 2016 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2023 wijzigingen aan te brengen in:

1. de departementale begrotingsstaat van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap;
2. de begrotingsstaat inzake het agentschap DUO van dit ministerie.

De in de begrotingsstaat opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingstoelichting).

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

R.H. Dijkgraaf

De Minister voor Primair en Voorgezet Onderwijs,

A.D. Wiersma

B. BEGROTINGSTOELICHTING

1 Leeswijzer

In deze Eerste Suppletoire Begroting van OCW zijn de effecten van besluiten van het Kabinet over de Voorjaarsnota verwerkt. Deze suppletoire wet moet dan ook in samenhang worden gezien met de Voorjaarsnota. Allereerst is de begrotingsstaat voor de verplichtingen, uitgaven en ontvangsten voor de begroting van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap opgenomen. Hierin wordt inzicht gegeven in de financiële wijzigingen die op (beleids)artikelniveau worden voorgesteld in de begroting voor het jaar 2023.

De Minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs is verantwoordelijk voor Artikel 1 (primair onderwijs), Artikel 3 (voortgezet onderwijs) en Artikel 9 (arbeidsmarkt- en personeelsbeleid). De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap is verantwoordelijk voor de overige artikelen. De verdeling van de beleidsterreinen tussen de Ministers en de Staatssecretaris is vastgelegd in de portefeuillevindeling van [Kabinet Rutte IV](#).

Dit onderdeel van de memorie van toelichting bestaat uit een algemeen deel en een artikelsgewijs deel. Het algemeen deel bevat de belangrijkste suppletoire mutaties op de OCW-begroting (paragraaf 2.1). Ook bevat dit deel (paragraaf 2.2) een overzicht van alle Corona-gerelateerde uitgaven in 2023. Vervolgens wordt per beleidsartikel een overzicht van de wijzigingen gegeven, inclusief toelichting (paragraaf 3). Daarbij worden mutaties groter of gelijk aan onderstaande staffel toegelicht:

Omvang begrotingsartikel (stand ontwerp-begroting in € miljoen)	Beleidsmatige mutaties (ondergrens in € miljoen)	Technische mutaties (ondergrens in € miljoen)
< 50	1	2
=> 50 en < 200	2	4
=> 200 < 1000	5	10
=> 1000	10	20

De toelichtingen op de uitgaven gelden ook voor de verplichtingen. Alleen indien er sprake is van een groot verschil van de verplichtingenmutaties ten opzichte van de uitgavenmutaties, wordt dit verschil apart toegelicht. Deze verschillen ontstaan bijvoorbeeld doordat er verplichtingen zijn aangegaan die niet tot een uitgavenmutatie leiden (zoals het aangaan van garantieverplichtingen in het kader van schatkistbankieren) of door regelingen waarvoor de verplichtingen dit jaar worden aangegaan terwijl de uitgaven pas volgend jaar (of in de jaren daarna) plaatsvinden.

2 Het beleid

2.1 Overzicht belangrijkste uitgaven- en ontvangstenmutaties

In onderstaande tabel worden de belangrijkste suppletoire mutaties ten opzichte van de vastgestelde stand begroting 2023 voor het jaar 2023 weergegeven.

Deze mutaties worden hieronder nader toegelicht.

Tabel 1 Belangrijkste suppletoire uitgavenmutaties 2023 (Eerste Suppletoire Begroting) (bedragen x € 1.000)

	Artikelnr.	Uitgaven 2023	Ontvangsten 2023	
Vastgestelde begroting 2023		53.253.766	1.665.440	
Belangrijkste suppletoire mutaties				
1	Ontvangen relevante loon- en prijsbijstelling	Diverse	2.617.869	
2	Ontvangen relevante extra prijsbijstelling	Diverse	139.831	
3	Saldo mee- en tegenvallers	Diverse	174.658	1.161
4	Saldo in- en extensiveringen	Diverse	- 122.515	
5	Uitgekeerde eindejaarsmarge	Diverse	418.509	
6	Overlopende verplichtingen	Diverse	47.030	- 3.588
7	Restant eindejaarsmarge voor Rijksbrede dekkingopgave	Diverse	- 116.586	
8	Additionele dekkingsopgave	Diverse	- 97.734	
9	Coalitieakkoord middelen	Diverse	40.007	
10	Kasschuiven	Diverse	- 85.076	2.392
11	Nationaal Groeifonds	Diverse	- 96.518	
12	Covid-19	Diverse	23.100	
13	Oekraïne	1, 3	73.130	
14	Maatregelen kabinetsreactie POK	11	57.000	
15	Niet-plafond relevante mutaties	11	101.822	156.841
16	Desalderingen	4, 14, 15	46.619	46.619
17	Overige mutaties	Diverse	26.515	
Stand 1e suppletoire begroting 2023	Totaal	56.501.427	1.868.865	

Toelichting

1. Ontvangen relevante loon- en prijsbijstelling

Het kabinet besluit dit jaar alle loon- en prijsbijstelling (lpo) uit te keren over de departementale begrotingen, ter compensatie van stijgende lonen en prijzen. De lpo wordt via de reguliere systematiek verdeeld over de begroting, waarbij op enkele artikelen de lpo wordt ingezet als bijdrage aan de Rijksbrede dekkingsopgave. In tabel 2 is de verdeling van de lpo over de artikelen te zien met daarin ook per artikel welk deel niet wordt uitgekeerd. De relevante lpo-tranche 2023 die OCW ontvangt bedraagt in 2023 € 2.617,9 miljoen.

2. Ontvangen relevante extra prijsbijstelling

- Bij Najaarsnota 2022 is door het kabinet aan de Tweede Kamer gemeld dat er bij Voorjaarsnota 2023 een extra structurele prijsbijstelling over 2022 wordt uitgekeerd voor de (semi)collectieve sector. Deze eenmalige afwijking van de reguliere systematiek is gerechtvaardigd gegeven de uitzonderlijke stijging van de prijzen sinds het uitkeren van de reguliere prijsbijstelling voor 2022. In de Najaarsnota is een indicatie gegeven van de verwachte hoogte van de extra prijsbijstelling per departement (voor de OCW-begroting betrof dit indicatief € 400 miljoen). Ook is gemeld dat

de extra prijsbijstelling bij Voorjaarsnota 2023 definitief berekend wordt, op basis van het verschil in de inflatieontwikkeling tussen CEP 2022 en CEP 2023. Het uiteindelijke verschil tussen de inflatieramingen in het CEP blijkt minder hoog dan verwacht bij Najaarsnota. Daarmee komt de extra prijsbijstelling voor de OCW-begroting uit op circa € 140 miljoen in 2023 en € 175 miljoen structureel. Deze extra prijsbijstelling over 2022 wordt overgemaakt naar de begroting van OCW.

- De extra prijsbijstelling wordt via de reguliere systematiek verdeeld over de begroting. Voor het primair en voortgezet onderwijs (po en vo) is het voornemen de prijsbijstelling in 2023 te gebruiken voor een subsidieregeling voor scholen die een extra grote stijging van energielasten ervaren. In 2024 wordt de extra prijsbijstelling gebruikt voor een generieke compensatie, tenzij een verlenging van de subsidieregeling noodzakelijk blijkt. In 2025 en 2026 wordt de extra prijsbijstelling voor het po en vo ingezet ter dekking van de Rijksbrede dekkingsopgave. Vanaf 2027 en verder wordt de extra prijsbijstelling volledig ingezet ter compensatie van de gestegen prijzen, waardoor het structurele budget volledig geïndexeerd is naar het huidige prijspeil.
- Een deel van de extra prijsbijstelling op Artikel 11 (Studiefinanciering), onderdeel reisvoorziening, wordt ingehouden ter dekking van de Rijksbrede dekkingsopgave. Deze extra prijsbijstelling op het budget voor de reisvoorziening kan vrijvallen, omdat de prijsstijging voor de reisvoorziening al gedekt kan worden binnen de beschikbare budgetten.
- Voor het middelbaar beroepsonderwijs (mbo), het hoger onderwijs (ho), het onderzoek- en wetenschapsbeleid (owb), emancipatie, cultuur en media geldt dat de extra prijsbijstelling generiek wordt toegekend aan het artikel volgens de reguliere systematiek. Specifieke inzet wordt per artikel toegelicht.

Tabel 2 Uitgekeerde relevante loon- en prijsontwikkeling tranche 2023 (bedragen x € 1.000)

Art.	Omschrijving	2023	2024	2025	2026	2027	2028
1	Primair onderwijs	818.174	823.170	823.696	822.498	824.871	828.114
	Reguliere LPO	803.559	808.313	808.825	807.674	809.987	813.173
	Extra prijs	14.615	14.857	14.871	14.824	14.884	14.941
	<i>Waarvan additionele bijdrage dekkingsopgave</i>	<i>- 21.116</i>	<i>- 37.722</i>	<i>- 55.927</i>	<i>- 55.956</i>	<i>- 40.859</i>	<i>- 40.303</i>
3	Voortgezet onderwijs	604.370	626.089	624.596	621.865	617.883	613.453
	Reguliere LPO	590.282	609.988	608.490	605.791	601.921	597.598
	Extra prijs	14.088	16.101	16.106	16.074	15.962	15.855
	<i>Waarvan additionele bijdrage dekkingsopgave</i>	<i>- 37.434</i>	<i>- 44.796</i>	<i>- 62.414</i>	<i>- 61.767</i>	<i>- 46.643</i>	<i>- 46.247</i>
4	Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie	326.937	317.066	314.762	314.137	311.580	311.352
	Reguliere LPO	313.726	304.251	302.039	301.441	298.987	298.767
	Extra prijs	13.211	12.815	12.723	12.696	12.593	12.585
6	Hoger beroepsonderwijs	253.841	253.718	253.857	250.697	245.018	240.912
	Reguliere LPO	244.341	244.222	244.356	241.314	235.847	231.894
	Extra prijs	9.500	9.496	9.501	9.383	9.171	9.018
	<i>Waarvan additionele bijdrage dekkingsopgave</i>	<i>0</i>	<i>- 1.225</i>	<i>- 5.784</i>	<i>- 5.784</i>	<i>- 5.784</i>	<i>0</i>
7	Wetenschappelijk onderwijs	402.612	407.417	411.236	416.340	417.327	419.538
	Reguliere LPO	382.534	387.089	390.709	395.548	396.482	398.578
	Extra prijs	20.078	20.328	20.527	20.792	20.845	20.960
	<i>Waarvan additionele bijdrage dekkingsopgave</i>	<i>0</i>	<i>- 775</i>	<i>- 3.216</i>	<i>- 3.216</i>	<i>- 3.216</i>	<i>0</i>
8	Internationaal beleid	1.181	1.192	1.168	1.167	1.167	1.167
	Reguliere LPO	1.072	1.082	1.061	1.060	1.060	1.060

Art.	Omschrijving	2023	2024	2025	2026	2027	2028
	Extra prijs	109	110	107	107	107	107
9	Arbeidsmarkt- en personeelsbeleid	12.773	13.299	13.218	13.333	14.046	13.961
	Reguliere LPO	12.773	13.299	13.218	13.333	14.046	13.961
	Extra prijs	0	0	0	0	0	0
	<i>Waarvan additionele bijdrage dekkingsofgave</i>	<i>- 12.228</i>	<i>- 506</i>	<i>- 489</i>	<i>- 484</i>	<i>- 484</i>	<i>- 484</i>
11	Studiefinanciering	70.993	175.089	327.124	220.011	239.727	267.190
	Reguliere LPO	65.117	138.427	289.656	181.758	201.601	228.379
	Extra prijs	5.876	36.661	37.468	38.253	38.125	38.811
	<i>Waarvan additionele bijdrage dekkingsofgave</i>	<i>- 5.322</i>	<i>- 36.097</i>	<i>- 36.917</i>	<i>- 37.714</i>	<i>- 37.707</i>	<i>- 38.411</i>
12	Tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten	5.679	5.727	5.708	5.738	5.822	5.875
	Reguliere LPO	2.279	2.299	2.293	2.309	2.342	2.362
	Extra prijs	3.400	3.428	3.415	3.428	3.481	3.513
13	Lesgelden	940	952	953	1.014	1.009	1.013
	Reguliere LPO	891	903	903	961	956	961
	Extra prijs	49	49	50	53	52	53
14	Cultuur	77.942	79.321	81.887	79.367	79.234	79.069
	Reguliere LPO	72.334	73.579	76.036	73.676	73.559	73.413
	Extra prijs	5.608	5.742	5.851	5.691	5.675	5.656
15	Media	76.732	77.382	78.263	78.493	78.885	79.253
	Reguliere LPO	31.074	31.403	31.614	31.588	31.730	31.860
	Extra prijs	45.658	45.979	46.649	46.905	47.155	47.393
16	Onderzoek en wetenschapsbeleid	95.450	95.080	94.977	94.781	94.796	94.805
	Reguliere LPO	89.019	88.708	88.616	88.428	88.443	88.451
	Extra prijs	6.431	6.372	6.361	6.353	6.353	6.354
25	Emancipatie	1.327	1.302	1.352	1.288	1.288	1.154
	Reguliere LPO	1.271	1.247	1.294	1.232	1.232	1.109
	Extra prijs	56	55	58	55	55	45
91	Nog onverdeeld	0	0	0	0	0	0
95	Apparaat Kerndepartement	21.294	21.698	22.540	22.122	21.903	22.015
	Reguliere LPO	20.141	20.465	21.031	20.664	20.470	20.582
	Extra prijs	1.153	1.232	1.509	1.458	1.433	1.433
	Totaal¹	2.770.245	2.898.501	3.055.338	2.942.850	2.954.556	2.978.871

¹ Het totaal bedrag in deze tabel wijkt af ten opzichte van het bedrag in tabel 1 als gevolg van een toegepaste kasschuif en per abuis niet loon en prijsgevoelig gecodeerde budgetten. Het verschil is uit de eindejaarsmarge gecompenseerd.

3. Saldo mee- en tegenvallers

Er vindt per saldo een tegenvaller van € 174,7 miljoen plaats op de OCW-begroting in 2023. Deze tegenvaller wordt grotendeels veroorzaakt door een tegenvaller op de referentieraming van € 172,5 miljoen, dit heeft te maken met een hogere instroom van Oekraïense ontheemden en overige nieuwkomers dan geraamd. Vanaf 2024 leidt de referentieraming tot meevallers vanwege minder geboorten waardoor er op termijn minder leerlingen in het po instromen dan vorig jaar geraamd en vanwege een afvlakking van de instroom in het ho. Per saldo leiden deze effecten structureel tot een meevaller van circa € 420,3 miljoen.

Daarnaast doen er zich meevallers voor op de relevante studiefinancieringsraming van circa € 70 miljoen in 2023. Dit heeft diverse oorzaken, waarvan de neerwaartse bijstellingen van de studentenaantallen in het middelbaar beroepsonderwijs en het hoger onderwijs de belangrijkste zijn. Structureel leidt de studiefinancieringsraming tot een meevaller van circa € 70 miljoen, waarvan ruim € 40 miljoen een meevaller op de uitgaven betreft en circa € 30 miljoen een meevaller op de ontvangsten.

Er vindt een tegenvaller plaats van € 69,4 miljoen op het budget voor de nieuwkomersregeling in het po en vo. Dit heeft te maken met een hogere instroom van nieuwkomers dan verwacht uit overige landen, naast de instroom van Oekraïense nieuwkomers. Structureel betreft deze tegenvaller bijna € 30 miljoen.

Tot slot levert OCW een bijdrage aan BZK in het kader van de kabinetsreactie op het rapport van bevindingen van het Adviescollege dialooggroep slavernijverleden 'Keten van het verleden'. Het kabinet heeft besloten om incidenteel € 200 miljoen en structureel € 8 miljoen beschikbaar te stellen. Dit budget wordt specifiek gedekt door alle departementen naar rato van begrotingsomvang, resulterend voor OCW in een bijdrage van ruim € 30 miljoen incidenteel en circa € 1,2 miljoen structureel.

Tabel 3 Leerlingen- en studentenontwikkeling en studiefinanciering (bedragen x € 1.000)							
Art.	Omschrijving	2023	2024	2025	2026	2027	2028
1	Primair onderwijs	151.048	172.156	163.538	90.768	8.290	- 60.477
3	Voortgezet onderwijs	21.571	85.233	92.572	91.974	79.708	64.429
4	Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie	- 95	- 85.050	- 53.438	- 30.161	- 737	20.627
6	Hoger beroepsonderwijs	0	- 121.004	- 153.188	- 184.769	- 199.977	- 203.609
7	Wetenschaps onderwijs	0	- 99.696	- 112.221	- 140.380	- 184.147	- 241.303
11, 12	SF (relevant)	- 70.035	- 160.439	- 148.195	- 123.388	- 55.149	- 41.450
	Totaal	102.489	- 208.800	- 210.932	- 295.956	- 352.012	- 461.783

4. Saldo in- en extensiveringen

Binnen de OCW-begroting worden een aantal extensiveringen aangedragen om een deel van de intensiveringen te kunnen dekken. Het gaat voor po en vo (Artikel 1 en 3) om een incidentele extensivering van CA-middelen van € 5,3 miljoen in 2023 en € 2,4 miljoen in 2024 voor residentieel onderwijs en een incidentele extensivering van € 18,2 miljoen op het budget voor infrastructuur en basisvaardigheden (daarnaast wordt een aanvullend bedrag op het budget voor infrastructuur en basisvaardigheden geëxtensiveerd ten behoeve van de Rijksbrede dekkingsopgave, zie punt 8).

Structureel wordt € 16,1 miljoen geëxtensiveerd op de regeling VSV in het voortgezet onderwijs (€ 60 miljoen cumulatief binnen de meerjarenperiode) en € 2,4 miljoen op de garantiebekostiging. Deze extensiveringen vormen dekking voor intensiveringen in preventieve netwerken pro VSO van structureel € 2,0 miljoen vanaf 2024, een programmatische aanpak onderwijshuisvesting van structureel € 10,2 miljoen en het vo deel van een vergoeding voor een reisproduct voor leerlingen in pro en vavo voor € 5,3 miljoen in 2024 en 2025 en structureel € 6,3 miljoen vanaf 2026. Het mbo deel van deze intensivering bedraagt structureel € 6,5 miljoen en wordt gedekt uit een extensivering op de bekostiging van het mbo. Uit de eindejaarsmarge is € 4,6 miljoen ingezet voor een reisproduct voor alle drie de sectoren, zie ook punt 5.

Op Artikel 11 (Studiefinanciering) kan jaarlijks € 1,2 miljoen geïnvesteerd worden voor het versterken van de dienstverlening en rechtmatigheid van het Studiefinancieringsstelsel, omdat door nieuwe wetgeving minder overboetes worden opgelegd waardoor een besparing in de uitvoering bij DUO optreedt. Op het Artikel 95 (Apparaatskosten) wordt incidenteel circa € 2 miljoen geëxtensiveerd om intensiveringen op Artikel 25 (Emancipatie) te dekken waarmee uitvoering gegeven kan worden aan een aantal aangenomen moties van de Tweede Kamer.

Daarnaast vinden er in het kader van de lerarenstrategie een aantal herschikkingen van budgetten plaats op Artikel 9 (Arbeidsmarkt- en persoonsbeleid) om een efficiëntere inzet van middelen mogelijk te maken via de onderwijsregio's, zie toelichting bij Artikel 9.

Tot slot wordt er in 2023 € 15,0 miljoen (€ 60,0 miljoen tussen van 2023 tot en met 2026) ingezet voor de regeling praktijkleren om het effect van de stijging van het aantal bbl-studenten in het mbo en het aantal deeltijd- en duaal-studenten in het hbo ten opzichte van de vorige referentieraming tegemoet te komen. Zodoende kan de prijs per student gelijk worden gehouden. Tevens wordt er voor het SBB € 2,3 miljoen structureel ingezet om beter te kunnen voldoen aan de wettelijke taken. Deze ophogingen worden gedekt met inzet van een deel van de extra prijsbijstelling op het ov-contract die niet benodigd is (zie punt 2).

5. Uitgekeerde eindejaarsmarge

De eindejaarsmarge betreft het deel van de OCW-begroting dat in 2022 per saldo niet tot besteding is gekomen en bedraagt € 418,5 miljoen. Dit bedrag wordt in 2023 weer (grotendeels) toegevoegd aan de begroting. Circa € 80 miljoen is ingezet om tegenvallers in 2023 op te vangen en er wordt circa € 171 miljoen ingezet voor intensiveringen. Dit bedrag bestaat grotendeels uit het budget voor de schoolmaaltijden van € 100,0 miljoen. Daarnaast wordt de € 15,0 miljoen voor de restauratie van grote monumenten ook uit de eindejaarsmarge gefinancierd. Er wordt € 5,3 miljoen uit de eindejaarsmarge beschikbaar gesteld voor de subsidie-regelingen voor het herdenkingsjaar van het slavernijverleden en € 4,6 miljoen voor reisproduct voor het pro, vavo en mbo. Tot slot wordt de eindejaarsmarge ingezet voor verschillende overlopende posten uit 2022. In tabel 4 is de besteding van de eindejaarsmarge verder uitgesplitst.

6. Inzet eindejaarsmarge voor overlopende verplichtingen

De eindejaarsmarge wordt voor verschillende doelen ingezet. Er wordt € 47,0 miljoen van de eindejaarsmarge ingezet voor overlopende verplichtingen. Dit zijn verplichtingen die in 2022 zijn aangegaan, niet tot besteding zijn gekomen, en in 2023 alsnog moeten worden voldaan. Deze overlopende verplichtingen zijn reeds bij Tweede Suppletoire begroting of bij brief «Beleidsmatige mutaties na Najaarsnota» gemeld aan de Tweede Kamer. De hoogste overlopende verplichting betreft die op het budget van de nieuwkomersbekostiging ter hoogte van € 14,0 miljoen.

7. Restant eindejaarsmarge voor rijksbrede dekkingopgave

Ruim € 116 miljoen van de eindejaarsmarge wordt ingezet als onderdeel van de Rijksbrede dekkingsopgave. In tabel 4 is de besteding van de eindejaarsmarge verder uitgesplitst.

Tabel 4 Inzet eindejaarsmarge (bedragen x € 1.000)

Art.	Omschrijving	2023
Diverse	Overlopende verplichtingen	50.618
Diverse	Bijdrage dekkingsopgave	116.586
Diverse	Overige inzet	171.714
Diverse	Saldo mee- en tegenvallers	79.591
	Saldo eindejaarsmarge	418.509

8. Additionele dekkingsopgave

Om te voldoen aan de Rijksbrede dekkingsopgave wordt er op verschillende artikelen omgebogen. In tabel 5 is hiervan een overzicht weergegeven. Een deel van de ontvangen lpo op Artikel 1 en 3 (Primair- en voortgezet onderwijs) wordt ingezet (circa € 500 miljoen over de meerjarenperiode en structureel € 59 miljoen). Ook wordt een deel van de incidentele prijsbijstelling ingehouden (cumulatief € 62 miljoen over de meerjarenperiode). Zie hiervoor de toelichting bij punt 2 'Ontvangen relevante extra prijsbijstelling'. Daarnaast worden er incidentele middelen ingehouden op de reeks infrastructuur en basisvaardigheden (cumulatief € 111 miljoen over de meerjarenperiode). Op de subsidie voor de versoepeling doorstroom van vmbo-leerlingen naar havo/mbo wordt in 2023 € 6,9 miljoen ingehouden en op de subsidie voor zij-instroom wordt in 2023 € 6,0 miljoen ingehouden.

Daarnaast wordt op Artikel 6, 7, 11 en 16 ook op een aantal plekken omgebogen. Ten eerste worden de resterende middelen in de jaren 2024 – 2027 van het stopzetten van de halvering collegegeld (cumulatief € 450 miljoen over de meerjarenperiode) ingezet. Dit betreft incidentele middelen die zijn vrijgekomen bij het nemen van deze maatregel, naast de structurele inzet voor de herinvoering van de studiebeurs. Daarnaast wordt de incidentele extra lpo op deze middelen ingezet. Ten tweede worden de al aflopende subsidies tweede lerarenopleiding (vanaf 2026) en open en online onderwijs (vanaf 2023) beëindigd. Ten derde worden de 10% studievoorschotmiddelen met € 20,0 miljoen verlaagd vanaf 2029. Ten vierde worden de middelen voor NWO verlaagd met structureel € 3,0 miljoen, eveneens vanaf 2029. Als laatste wordt de extra prijsbijstelling 2022 op Artikel 11 (Studiefinanciering), onderdeel reisvoorziening, ingehouden. Deze extra prijsbijstelling op het budget voor de reisvoorziening kan vrijvallen, omdat de prijsstijging voor de reisvoorziening gedekt kan worden binnen de beschikbare budgetten.

Om te voldoen aan de Rijksbrede dekkingsopgave wordt Artikel 15 (Media) naar beneden bijgesteld. De Rijksmediabijdrage voor de landelijke publieke omroep wordt vanaf 2025 met circa € 24 miljoen verlaagd, structureel gaat het om een verlaging van € 13 miljoen vanaf 2029. Daaraan gekoppeld wordt de Nederlandse Publieke Omroep ruimte gegeven om meer reclameopbrengsten te genereren, waarmee zij deze verlaging kunnen opvangen. Hiervoor wordt de maatregel om de reclamezendtijd op de lineaire kanalen van de publieke omroepen te halveren (deels) teruggedraaid.

In totaal wordt met de bovenstaande maatregelen € 97,7 miljoen in 2023 oplopend tot € 368,7 miljoen in 2026 en € 154,5 miljoen structureel dekking bijgedragen voor de Rijksbrede dekkingsopgave. Daarnaast komt de per saldo meevaller op de OCW-begroting ten gunste van het generale beeld en vormt daarmee dekking voor de Rijksbrede dekkingsopgave.

Tabel 5 Additionele bijdrage dekkingsopgave (bedragen x € 1.000)							
Art.	Omschrijving	2023	2024	2025	2026	2027	2028
	Diverse Dekking uit LPO	- 76.100	- 121.121	- 164.894	- 165.068	- 134.693	- 125.445
1	Infrastructuur en basisvaardigheden (Lezen)	- 7.734	- 25.934	- 25.934	- 25.934	- 25.934	0
3	Doorstroom VMBO-HAVO/MBO	- 6.900	0	0	0	0	0
6	Beëindigen subsidieregeling tweede lerarenopleiding	0	0	0	- 2.638	- 2.638	- 2.638
7	Beëindigen subsidieregeling open en online onderwijs	- 1.000	- 1.000	- 2.112	- 2.112	- 2.112	- 2.112

Art.	Omschrijving	2023	2024	2025	2026	2027	2028
6, 7	Resterende middelen halvering collegegeld	0	- 10.328	- 138.300	- 148.700	- 149.134	0
9	Zij-instroom	- 6.000	0	0	0	0	0
15	Rijksmediabijdrage Nederlandse Publieke Omroep	0	0	- 24.280	- 24.280	- 24.280	- 24.280
	Totaal	- 97.734	- 158.383	- 355.520	- 368.732	- 338.791	- 154.475

9. Coalitieakkoordreeksen

Er worden overhevelingen gedaan in het kader van het Coalitieakkoord (CA) vanaf de Aanvullende Post (AP). In het CA is voor kansengelijkheid in het onderwijs structureel € 1 miljard beschikbaar gesteld. In 2022 is het merendeel van deze middelen overgeheveld naar de OCW-begroting. Middels deze laatste tranche worden ook de resterende middelen overgeheveld naar de OCW-begroting ter uitvoering van o.a. het programma School en Omgeving en het programma Jonge Kind.

Daarnaast is in het CA het doel opgenomen om de kwaliteit van het onderwijs en het beroepsonderwijs te versterken. Dit wordt onder andere vormgegeven met een subsidie voor de verdere invoering van de praktijkgerichte programma's in de gemengde leerweg en de theoretische leerweg van het vmbo (€ 10,5 miljoen tot en met 2027). De structurele middelen worden vanaf 2028 overgeheveld naar Artikel 91 (Nog onverdeeld) van de OCW-begroting.

Vanuit de CA-reeks vervolgoopleidingen worden middelen overgeheveld voor het flankerend beleid voor het aanpassen van het bindend studieadvies (ruim € 10 miljoen) en voor Koninkrijksbeurzen (€ 0,5 miljoen). De loon- en prijsbijstelling behorend bij al deze middelen wordt eveneens overgeheveld naar de OCW-begroting.

Tabel 6 CA-reeksen (bedragen x € 1.000)

Art.	Omschrijving	2023	2024	2025	2026	2027	2.028
1, 3, 91, 95	Versterken onderwijskwaliteit	6.009	1.487	11.776	11.785	11.357	11.357
1, 3, 95	Kansengelijkheid	33.778	365.132	461.391	467.099	464.880	464.887
6, 7, 95	Vulgoopleidingen en onderzoek	220	11.498	11.407	11.057	12.050	12.050
	Totaal	40.007	378.117	484.574	489.941	488.287	488.294

10. Kasschuiven

Op de begroting worden diverse meerjarige kasschuiven doorgevoerd, om de budgetten in overeenstemming te brengen met het verwachte bestedingsritme. De grootste kasschuif betreft die op de CA-reeks kansengelijkheid voor School en Omgeving.

11. Nationaal Groeifonds

Er zijn in 2022 voor verschillende Nationaal Groeifonds (NGF) projecten middelen aan de OCW-begroting toegevoegd, zoals de projecten ontwikkelkracht, collectief laaggeletterdheid en laaggeletterden, digitaliseringsimpuls en de nationale LLO Katalysator. In 2022 zijn niet alle middelen besteed, bijvoorbeeld doordat projecten nog in de opstartfase zitten. Middelen uit het Nationaal Groeifonds kunnen middels de 100% eindejaarsmarge op het investeringsplafond worden doorgeschoven naar 2023. Dit is het geval voor afgerond € 53 miljoen, verdeeld over verschillende projecten.

Tevens worden er middelen naar achter geschoven bij drie verschillende NGF projecten. De voorbereiding van deze investeringen vraagt namelijk meer tijd dan eerder was voorzien. Per saldo gaat het om € 149 miljoen, die eerder in 2023 besteed zou worden, die wordt verschoven naar de jaren 2024 tot en met 2026. Dit gaat om € 131,1 miljoen bij het project LLO Katalysator, € 18,0 miljoen voor Biotech Booster en € 50.000 voor het budget collectief laaggeleiden en laaggeletterden.

Tabel 7 Nationaal Groeifonds (bedragen x € 1.000)							
Art.	Omschrijving	2023	2024	2025	2026	2027	2028
1, 3, 95	Open leer materiaal	177	0	0	0	0	0
1, 3, 95	Ontwikkelkracht	4.018	0	0	0	0	0
3, 95	Digitaal onderwijs goed geregeld	566	0	0	0	0	0
4	Collectief laagopgeleiden en laaggeletterden	119	- 50	50	0	0	0
6	Nationale LLO Katalysator	- 92.000	80.000	40.000	11.100	0	0
6	Digitaliseringsimpuls onderwijs NL	8.612	0	0	0	0	0
16	Biotech booster reeks	- 18.010	18.010	0	0	0	0
	Totaal	- 96.518	97.960	40.050	11.100	0	0

12. Covid-19

Voor Covid-19 wordt er in 2023 per saldo € 23,1 miljoen vrijgemaakt op de OCW-begroting. Op het budget Ventilatie in scholen wordt € 52,6 miljoen toegevoegd in 2023. Dit betreft een overlopende verplichting vanuit voorgaande jaren. Deze overlopende verplichting is vermeld in de brief «Beleidsmatige mutaties na Najaarsnota 2022».

Daarnaast wordt er € 10,0 miljoen toegevoegd voor de coronamaatregelen met betrekking tot de studiefinanciering. In 2023 staat er circa € 52 miljoen op de begroting voor een tegemoetkoming voor het verliezen van het recht op studiefinanciering vanwege mogelijke studievertraging door de gevolgen van corona. Aangezien het budget van € 52 miljoen naar schatting ontoereikend is worden hier extra middelen aan toegevoegd.

Ten slotte zal er € 40,0 miljoen minder worden uitgegeven op de budgetten voor zelftesten. Deze middelen zullen naar verwachting in 2023 grotendeels niet tot uitputting komen en kunnen daarom terugvloeien naar de staatskas.

13. Oekraïne

Op de budgetten voor Oekraïne wordt in 2023 € 73,1 miljoen en in 2024 € 97,3 miljoen toegevoegd. Onder de Oekraïne-uitgaven vallen de extra uitgaven voor de nieuwkomersbekostiging in het primair en voortgezet onderwijs in verband met de grote instroom van ontheemden vanuit Oekraïne. Dit bedrag wordt verdeeld over de periode van juli 2023 t/m december 2024 en is gebaseerd op de verwachte instroom tot 1 januari 2024.

In 2023 betreft dit voor een deel een overlopende verplichting op de nieuwkomersbekostiging voor € 37,1 miljoen die niet voor het jaar 2022 is bestemd maar voor 2023. Doordat de teldatum van het aantal nieuwkomers op 1 november 2022 ligt, wordt er pas in 2023 uitbetaald. Deze overlopende verplichting is reeds gemeld in de brief «Beleidsmatige mutaties na Najaarsnota 2022».

Tabel 8 Vluchtelingen Oekraïne (bedragen x € 1.000)						
Art.	Omschrijving	2022	2023	2024	2025	2026
1, 3	Bekostiging nieuwkomers	73.130	97.327	0	0	0

Art. Omschrijving	2022	2023	2024	2025	2026
Totaal	73.130	97.327	0	0	0

14. Maatregelen Parlementaire Onderzoekscommissie Toeslagenaffaire

Naar aanleiding van de kabinetsreactie op de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag worden er middelen beschikbaar gesteld voor het kwijtschelden van studieschulden van gedupeerden van de Kinderopvangtoeslagenaffaire. Er wordt een tegenvaller verwacht van € 57,0 miljoen op dit budget omdat er meer aanvragen voor kwijtschelding binnenkomen dan verwacht. In het bedrag van € 57,0 miljoen zit ook € 5,1 miljoen compensatie aan de vervoerbedrijven voor het kwijtschelden van ov-boetes. Deze middelen worden overgeheveld vanuit de AP.

15. Niet-kaderrelevante mutaties

De niet-kaderrelevante (NR) mutaties hebben betrekking op de studiefinanciering. Het betreft hier de tranche 2023 van de niet-plafondrelevante prijsbijstelling van € 386,2 miljoen en de extra prijsbijstelling van € 18,5 miljoen.

Daarnaast is er een meevaller op de niet relevante studiefinancieringsraming van € 302,9 miljoen. In de laatste maanden 2022 en januari 2023 is de niet-relevante (NR) terugontvangen lening gestegen als gevolg van de aankondiging van de rentestijging voor studieleningen. De ontvangsten op de terugontvangen lening zijn daarop naar boven bijgesteld voor 2023 en verder.

16. Desalderingen

Dit betreft desalderingen van uitgaven en ontvangsten. De grootste desaldering binnen dit bedrag betreft de dotatie aan de Algemene Mediareserve van € 40,3 miljoen. Hiermee wordt aansluiting gevonden op de geactualiseerde Ster-raming.

17. Ontvangsten

De ten onrechte door Hogeschool Zeeland ontvangen uitgekeerde Rijksbijdragen worden in een periode van twintig jaar teruggevorderd. De Hogeschool Zeeland heeft verzocht de laatste termijnen, 2023 tot en met 2025, versneld in één keer af te lossen in 2022. Hierop is door OCW positief besloten. Dit leidde ertoe dat de ontvangsten op Artikel 6 (Hoger onderwijs) voor het jaar 2022 € 3,6 miljoen hoger waren. Deze meerontvangsten werden per overlopende verplichting meegenomen naar 2023 en door middel van een kasschuif in het juiste ritme gezet.

Daarnaast zijn de relevante renteontvangsten in 2023 omhoog bijgesteld met € 7,7 miljoen als gevolg van de hogere rentestand. Deze zullen naar verwachting verder oplopen tot € 246 miljoen in 2028. Deze meevaller komt ten goede aan het generaal beeld.

Er doet zich een meevaller voor op de raming van de studiefinanciering. Dit wordt met name verklaard door hogere inkomsten (€ 7,9 miljoen) uit lesgeld dat is gestegen door loon- en prijsontwikkelingen.

Daarnaast blijkt uit de afrekening van Scientific Programme Indonesia (SPIN) dat er € 1,4 miljoen onbesteed is gebleven.

Ten slotte vind er een meevaller plaats op de niet-relevante studiefinancieringsraming van € 156,8 miljoen. In de laatste maanden 2022 en januari 2023 is de niet-relevante (NR) terugontvangen lening gestegen als gevolg van de renteaankondiging. De ontvangsten op de terugontvangen lening zijn daarop naar boven bijgesteld voor 2023 en verder.

17. Overig

Dit saldo bestaat uit verschillende mutaties:

- naar aanleiding van het adviesrapport «Wind in de Zeilen» is er € 54,1 miljoen overgemaakt naar de OCW-begroting. Dit bedrag is via een kasschuif in het juiste kasritme gezet zodat het bedrag wordt verdeeld over de juiste jaren richting Artikel 16 (Onderzoek- en wetenschapsbeleid). Deze middelen zijn voor de oprichting van het Delta Climate Center in Vlissingen;
- overboekingen met andere departementen;
- budgetneutrale moties en amendementen zijn hier verwerkt;
- technische mutaties en interne overboekingen vallen onder dit saldo.

2.2 Overzicht Coronamaatregelen

De jaren 2020, 2021 en 2022 zijn voor een belangrijk deel getekend door de coronacrisis. Het kabinet heeft diverse (nood)maatregelen genomen om de crisis het hoofd te bieden. Deze paragraaf geeft een overzicht van de maatregelen die op de begroting van het Ministerie van OCW zijn genomen.

Tabel 9 Extracomptabele tabel overzicht Coronamaatregelen (bedragen x € 1 miljoen)		
Maatregel	Verplichtingen 2023	Uitgaven 2023 Relevante Kamerstukken
Nationaal Programma Onderwijs	1.270,7	1.512,3 (Kamerstukken II 2020/21, 35570 VIII, nr. 185), (Kamerstukken II 2022/23, 36250 VIII, nr. 2)
Aanpak van de jeugdwerkloosheid	9,6	9,6 (Kamerstukken II 2020/21, 35682, nr. 2), Kamerstukken II 2021/22, 36120 VIII, nr. 2
Ventilatie	129,5	127,7 (Kamerstukken II 2021/22, 36022 VIII, nr. 2), (Kamerstukken 2021/22, 36082 VIII, nr. 2)
Zelftesten	10,0	10,0 (Kamerstukken II 2020/21, 35739, nr. 2), (Kamerstukken II 2020/21, 35806, nr. 2), (Kamerstukken II 2021/22, 36022 VIII, nr. 2)

Toelichting

Nationaal Programma Onderwijs

In de Kamerbrief over Nationaal Programma Onderwijs: steunprogramma voor herstel en perspectief (Kamerstukken II 2020/21, [35570, nr. 185](#)) is vermeld dat er voor € 8,5 miljard wordt geïnvesteerd in het gehele onderwijs. Het doel hiervan is om leerlingen en studenten te helpen hun gaven en talenten tot bloei te brengen, ondanks de coronacrisis en de gevolgen daarvan voor het onderwijs. Bij de start van het NP Onderwijs is aangegeven dat het de bedoeling is dat scholen de extra middelen besteden in de schooljaren 2021/2022 en 2022/2023. Per brief van 25 februari 2022 over Bijsturing NP Onderwijs: verdeling middelen en verlenging van de bestedingstermijn (Kamerstukken 2021/2022, [35925, nr. 155](#)) is aangegeven dat scholen de middelen die zij ontvangen voor schooljaar 2022/2023 ook in schooljaar 2023/2024 en in schooljaar 2024/2025 kunnen besteden aan de interventies van de menukaart. Daarom zijn er middelen naar 2023 tot en met 2025 geschoven, zodat de ondersteuning aan scholen en de monitoring gedurende de gehele looptijd van het NP Onderwijs in stand kan worden gehouden.

Aanpak van de jeugdwerkloosheid

Het kabinet heeft besloten om te investeren in loopbaangesprekken met kwetsbare jongeren, om hiermee de kans op werkloosheid te verkleinen.

Ventilatie

Voor optimale leerprestaties is het belangrijk dat scholen zo verantwoordelijk mogelijk fysiek onderwijs kunnen blijven organiseren. Goede lucht kwaliteit maakt hier onderdeel van uit, om het risico op COVID-19 besmettingen te verkleinen. Daarnaast dient onderwijspersoneel les te geven onder goede arbeidsomstandigheden, goede luchtkwaliteit is hierbij van groot belang.

Zelftesten

Met de inzet van zelftesten in het onderwijs kan een belangrijke bijdrage worden geleverd aan continuering van (fysiek) onderwijs, wat van belang is om onderwijsachterstanden te voorkomen, voor psychisch welbevinden van leerlingen en studenten, en voor arbeidsparticipatie van ouders.

3 De beleidsartikelen

3.1 Beleidsartikel 1. Primair onderwijs

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 10 Budgettaire gevolgen van beleid art.1 (Eerste supplettoire begroting) (bedragen x € 1.000)									
	Ontwerp- begroting 2023 (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde begroting 2023 (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e supplettoire begroting (4)	Stand 1e supplettoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2024	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027
Verplichtingen	14.369.835	9.500	14.379.335	1.333.247	15.712.582	1.107.642	1.185.925	1.117.054	1.080.530
Uitgaven	15.192.716	9.500	15.202.216	1.177.594	16.379.810	1.263.285	1.185.925	1.117.054	1.080.530
Bekostiging	13.894.957	9.300	13.904.257	980.852	14.885.109	1.001.401	914.680	841.855	775.571
Bekostiging po-instellingen	12.927.456	0	12.927.456	990.349	13.917.805	1.015.861	929.105	856.283	789.999
Bekostiging Caribisch Nederland	25.982	0	25.982	4.461	30.443	4.030	4.065	4.065	4.065
Prestatiebox	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Aanvullende bekostiging	212.819	9.300	222.119	- 18.500	203.619	- 18.490	- 18.490	- 18.493	- 18.493
Aanpak lerarentekort G5	31.605	0	31.605	0	31.605	0	0	0	0
Aanvullende bekostiging NP Onderwijs	697.095	0	697.095	4.542	701.637	0	0	0	0
Subsidies (regelingen)	331.344	0	331.344	102.146	433.490	202.163	211.998	213.661	248.601
Onderwijsvoorziening jonggehandicapten	24.473	0	24.473	3.405	27.878	3.405	3.405	3.405	3.405
Nederlands onderwijs buitenland	13.739	0	13.739	1	13.740	789	789	789	789
Humanistisch vormend en godsdienstonderwijs	16.525	0	16.525	948	17.473	980	980	980	980
Inhaal- en ondersteuningsprogramma's	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Extra hulp voor de klas	0	0	0	0	0	0	0	0	0
School en omgeving	56.700	0	56.700	31.441	88.141	164.056	174.034	177.296	207.554
Basisvaardigheden	155.643	0	155.643	651	156.294	- 1	0	0	0
Nationaal Groeifonds	3.988	0	3.988	- 3.989	- 1	- 7.056	- 6.154	- 4.085	- 750
NGF Open Leermateriaal	0	0	0	443	443	3.790	0	0	0
NGF Digitaal Onderwijs	0	0	0	3.450	3.450	5.300	5.200	2.750	2.750
Schoolmaaltijden	0	0	0	61.000	61.000	0	0	0	0
Overige subsidies	60.276	0	60.276	4.796	65.072	30.900	33.744	32.526	33.873
Opdrachten	49.833	0	49.833	4.161	53.994	23.892	23.388	23.212	23.192
Opdrachten	39.833	0	39.833	8.569	48.402	23.892	23.388	23.212	23.192
Zelftesten	10.000	0	10.000	- 4.408	5.592	0	0	0	0
Bijdrage aan agentschappen	36.595	0	36.595	6.931	43.526	2.235	2.265	2.387	2.380
Dienst Uitvoering Onderwijs	36.595	0	36.595	6.931	43.526	2.235	2.265	2.387	2.380
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	13.846	0	13.846	167	14.013	153	151	151	151
Stichting Vervangingsfonds en Participatiefonds	11.202	0	11.202	15	11.217	1	- 1	- 1	- 1
UWV	2.644	0	2.644	152	2.796	152	152	152	152
Bijdrage aan medeoverheden	865.947	200	866.147	83.337	949.484	33.441	33.443	35.788	29.779
Gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid	536.653	0	536.653	28.124	564.777	29.161	29.161	29.161	29.161
Caribisch Nederland	22.317	0	22.317	2.613	24.930	4.280	4.282	6.627	618
Scholenprogramma Groningen	3.089	0	3.089	0	3.089	0	0	0	0
Nationaal Programma Onderwijs	54.773	0	54.773	0	54.773	0	0	0	0
Ventilatie in scholen	76.415	0	76.415	52.600	129.015	0	0	0	0
SPUK vve Oekraïne	13.700	0	13.700	0	13.700	0	0	0	0

	Ontwerp- begroting 2023 (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde begroting 2023 (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e suppletoire begroting (4)	Stand 1e suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2024	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027
Verplichtingen	14.369.835	9.500	14.379.335	1.333.247	15.712.582	1.107.642	1.185.925	1.117.054	1.080.530
SPUK huisvesting noodlocaties PO	159.000	0	159.000	0	159.000	0	0	0	0
Overig	0	200	200	0	200	0	0	0	0
Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken	194	0	194	0	194	0	0	0	856
Brede scholen	194	0	194	0	194	0	0	0	856
Ontvangsten	9.208	0	9.208	0	9.208	0	0	0	0

Tabel 11 Uitsplitsing verplichtingen

	Ontwerp- begroting 2023 (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde begroting 2023 (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e suppletoire begroting (4)	Stand 1e suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2024	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027
Verplichtingen	14.369.835	9.500	14.379.335	1.333.247	15.712.582	1.107.642	1.185.925	1.117.054	1.080.530
waarvan garantieverplichtingen	0	0	0	10	10	0	0	0	0
waarvan overig	14.369.835	9.500	14.379.335	1.333.237	15.712.572	1.107.642	1.185.925	1.117.054	1.080.530

In de kolom "Mutaties 1^e suppletoire begroting 2023" worden de mutaties ten opzichte van de «Stand vastgestelde begroting 2023» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting

Verplichtingen

De verplichtingen worden met € 1.333,2 miljoen verhoogd. Het verschil tussen de verplichtingen- en uitgavenmutaties wordt voornamelijk veroorzaakt door de loon- en prijsbijstelling tranche 2023 ten behoeve van het bekostigingsjaar 2024 die in het najaar van 2023 al wordt verplicht.

Uitgaven

Toelichting per instrument:

Bekostiging

Het budget wordt per saldo met € 980,9 miljoen verhoogd. De verhoging wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- de doorverdeling van de loon- en prijsbijstelling tranche 2023 en de aanvullende tranche over 2022 van circa € 744,4 miljoen;
- een aanpassing op basis van de nieuwe raming van het aantal leerlingen in de referentieraming 2023: € 151,0 miljoen (zie het algemene deel);
- een verhoging van het budget voor de reguliere nieuwkomersbekostiging van € 33,0 miljoen en daarnaast een verhoging van het budget voor Oekraïense nieuwkomers van € 29,6 miljoen;
- een in de veegbrief aangekondigde overlopende verplichting van € 51,1 miljoen vanuit 2022 naar 2023 inzake de uitbetaling van nieuwkomersbekostiging over 2022;
- en de toevoeging van € 12,3 miljoen voor het programma Jonge Kind uit de pijler kansengelijkheid van het coalitieakkoord.

Zie het algemene deel voor een verdere toelichting op loon- en prijsbijstelling, de referentieraming 2023, de middelen ten behoeve van de leerlingen uit Oekraïne en de middelen die ter beschikking zijn gekomen naar aanleiding van het coalitieakkoord.

Subsidies

Het budget voor het instrument subsidies wordt per saldo met € 102,1 miljoen verhoogd. Dit wordt met name verklaard door:

- de toevoeging van loon- en prijsbijstelling 2023 en de aanvullende tranche over 2022 van € 6,4 miljoen;
- de toevoeging van middelen voor schoolmaaltijden naar aanleiding van de motie Dassen Paternotte van € 61,0 mln, dit betreft het aandeel voor het primair onderwijs;
- en een verhoging van het School en Omgeving budget van € 31,4 miljoen, dit door de toevoeging van CA middelen (€ 3,7 miljoen) en een kasschuif naar voren (€ 49,9 miljoen). Van de School en Omgeving middelen wordt € 22,1 miljoen overgeboekt naar artikel 3 (VO) zodat de middelen goed over de artikelen verdeeld staan.

Zie het algemene deel voor een verdere toelichting op de loon- en prijsbijstelling en de middelen die ter beschikking zijn gekomen naar aanleiding van het coalitieakkoord.

Bijdrage aan medeoverheden

Het budget wordt per saldo met € 83,3 miljoen verhoogd. De verhoging wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- een in de veegbrief aangekondigde overlopende verplichting van € 52,6 miljoen vanuit 2022 naar 2023 met betrekking tot de subsidieregeling Ventilatie op Scholen;
- en de doorverdeling van de loonbijstelling tranche 2023 en de aanvullende tranche over 2022: € 31,3 miljoen (zie het algemene deel).

3.2 Beleidsartikel 3. Voortgezet onderwijs

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 12 Budgettaire gevolgen van beleid art. 3 (Eerste suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Ontwerp- begroting 2023 (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde begroting 2023 (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e suppletoire begroting (4)	Stand 1e suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2024	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027
Verplichtingen	10.540.967	- 9.405	10.531.562	1.458.760	11.990.322	715.395	831.377	832.079	839.536
Uitgaven	11.189.294	- 9.405	11.179.889	727.153	11.907.042	891.861	832.895	833.964	843.712
Bekostiging	10.270.945	- 9.500	10.261.445	618.652	10.880.097	725.739	655.907	652.260	647.101
Bekostiging vo-instellingen	9.502.339	0	9.502.339	607.041	10.109.380	724.696	655.864	652.229	653.570
Resultaatafhankelijke bekostiging vsv aan vo-instellingen	18.057	- 9.500	8.557	0	8.557	- 8.600	- 9.600	- 9.600	- 16.100
Bekostiging Caribisch Nederland	20.900	0	20.900	3.228	24.128	3.184	3.184	3.184	3.184
Aanvullende regeling strategisch personeelsbeleid, begeleiding starters en thuiszitters	113.187	0	113.187	6.459	119.646	6.459	6.459	6.447	6.447
Aanvullende regelingen leerlingendaling	4.540	0	4.540	0	4.540	0	0	0	0
Aanvullende bekostiging Nationaal Programma Onderwijs	611.922	0	611.922	1.924	613.846	0	0	0	0
Subsidies (regelingen)	556.309	60	556.369	91.054	647.423	140.860	148.717	153.805	168.420
Stichting Kennisnet (basissubsidie) po, vo, mbo	24.625	0	24.625	12.161	36.786	- 5.175	- 5.177	- 5.177	- 5.177
Pilots lente- en zomerscholen vo	9.267	0	9.267	- 3.690	5.577	- 3.630	- 3.500	- 3.500	- 3.500
Nieuwe leerweg	10.241	0	10.241	0	10.241	10.501	10.501	10.501	10.500

	Ontwerp- begroting 2023 (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde begroting 2023 (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e suppletoire begroting (4)	Stand 1e suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2024	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027
Verplichtingen	10.540.967	- 9.405	10.531.562	1.458.760	11.990.322	715.395	831.377	832.079	839.536
Inhaal- en ondersteuningsprogramma's	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Extra hulp voor de klas	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Regeling Heterogene brugklassen	21.250	0	21.250	0	21.250	0	0	0	0
Basisvaardigheden	176.138	0	176.138	76	176.214	1	0	0	1
Nationaal Groeifonds	6.984	0	6.984	- 6.984	0	- 15.439	- 14.027	- 7.291	- 750
Maatschappelijke diensttijd	203.392	0	203.392	- 28.532	174.860	- 31.050	- 33.380	- 32.650	- 32.652
School en Omgeving	0	0	0	56.374	56.374	141.161	147.541	149.624	168.969
NGF Ontwikkelkracht	0	0	0	12.690	12.690	19.972	22.381	13.921	0
Schoolmaaltijden	0	0	0	39.000	39.000	0	0	0	0
Overige subsidies	104.412	60	104.472	9.959	114.431	24.519	24.378	28.377	31.029
Opdrachten	54.580	35	54.615	- 7.440	47.175	18.306	21.447	20.948	21.250
Opdrachten	44.580	35	44.615	- 14.152	30.463	36	847	1.078	1.379
Zelftesten	10.000	0	10.000	- 7.357	2.643	0	0	0	0
MDT opdrachten	0	0	0	14.069	14.069	18.270	20.600	19.870	19.871
Bijdrage aan agentschappen	64.494	0	64.494	10.707	75.201	3.933	3.931	4.108	4.093
Dienst Uitvoering Onderwijs	64.494	0	64.494	10.707	75.201	3.933	3.931	4.108	4.093
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	48.651	0	48.651	14.128	62.779	2.971	2.841	2.791	2.796
College voor Toetsen en Examens	4.573	0	4.573	11.596	16.169	439	309	259	264
SLOA: onderwijs ondersteunende instellingen	44.078	0	44.078	2.532	46.610	2.532	2.532	2.532	2.532
Bijdrage aan medeoverheden	194.019	0	194.019	0	194.019	0	0	0	0
Nationaal Programma Onderwijs	35.019	0	35.019	0	35.019	0	0	0	0
SPUK huisvesting noodlocaties VO	159.000	0	159.000	0	159.000	0	0	0	0
Bijdrage aan (inter)nationale organisaties	296	0	296	52	348	52	52	52	52
GRAZ (ECML) en PISA	296	0	296	52	348	52	52	52	52
Ontvangsten	7.391	0	7.391	0	7.391	0	0	0	0

Tabel 13 Uitsplitsing verplichtingen

	Ontwerp- begroting 2023 (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde begroting 2023 (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e suppletoire begroting (4)	Stand 1e suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2024	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027
Verplichtingen	10.540.967	- 9.405	10.531.562	1.458.760	11.990.322	715.395	831.377	832.079	839.536
waarvan garantieverplichtingen	0	0	0	- 2.925	- 2.925	0	0	0	0
waarvan overig	10.540.967	- 9.405	10.531.562	1.461.685	11.993.247	715.395	831.377	832.079	839.536

In de kolom "Mutaties 1^e suppletoire begroting 2023" worden de mutaties ten opzichte van de «Stand vastgestelde begroting 2023» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting

Verplichtingen

De verplichtingen worden met € 1.458,8 miljoen verhoogd. Het verschil tussen de verplichtingen- en uitgavenmutaties wordt voornamelijk veroorzaakt door de loon- en prijsbijstelling tranche 2023 en de aanvullende

tranche over 2022 ten behoeve van het bekostigingsjaar 2024 die in het najaar van 2023 al wordt verplicht. Zie het algemene deel voor een verdere toelichting op loon- en prijsbijstelling.

Uitgaven

Toelichting per instrument:

Bekostiging

Het budget voor het instrument bekostiging wordt per saldo met € 618,7 miljoen verhoogd. Dit is grotendeels het gevolg van loon- en prijsbijstelling tranche 2023 van € 533,9 miljoen, de aanvullende tranche over 2022 van € 14,1 miljoen, de toename in de nieuwkomers bekostiging door instroom van nieuwkomers uit overige landen van € 36,4 miljoen en daarnaast een verhoging van het budget voor Oekraïense nieuwkomers van € 6,5 miljoen. Hiernaast is er een aanpassing van € 21,6 miljoen in het budget van de referentieraming 2023 vo op basis van de nieuwe raming van het aantal leerlingen. Zie het algemene deel voor een verdere toelichting op loon- en prijsbijstelling, de referentieraming 2023 en de middelen ten behoeve van de vo-leerlingen uit Oekraïne.

Subsidies

Het budget voor het instrument subsidies wordt per saldo met € 91,1 miljoen verhoogd. Dit wordt verklaard door de toevoeging van middelen voor schoolmaaltijden naar aanleiding van de motie Dassen Paternotte van € 39,0 miljoen en een verhoging van het School en Omgeving budget van € 56,4 miljoen, dit door de toevoeging van CA middelen (€ 2,3 miljoen) en een kasschuif naar voren (€ 31,9 miljoen). Van de School en Omgeving middelen wordt € 22,1 miljoen overgeboekt van artikel 1 (PO) naar artikel 3 (VO) zodat de middelen goed over de artikelen verdeeld staan. Hiernaast is het subsidiebudget voor de MDT naar beneden bijgesteld met 28,5 miljoen als gevolg van een herschikking naar het opdrachten- en apparaatsbudget in het kader van de MDT. Bovendien wordt een deel van de lpo ingehouden voor een bijdrage aan de Rijksbrede taakstelling. Zie het algemene deel voor een verdere toelichting op loon- en prijsbijstelling en de coalitieakkoordmiddelen.

Bijdragen aan agentschappen

Het budget voor het instrument bijdrage aan agentschappen wordt per saldo met € 10,7 miljoen verhoogd. Dit wordt verklaard door de toevoeging van loon- en prijsbijstelling van € 3,7 miljoen, een bijdrage voor het uitvoeren van activiteiten binnen KOMEX (Kost prijs model examens) van € 5,2 miljoen, bijdrage aan schooldiploma praktijkonderwijs van € 0,7 miljoen en de toevoeging van de middelen ten behoeve van de verbeteragenda staatsexamens van € 1,0 miljoen. Zie het algemene deel voor een verdere toelichting op loon- en prijsbijstelling.

Bijdrage aan ZBO's/RWT's

Het budget voor het instrument bijdrage aan ZBO's/RWT's wordt per saldo met € 14,1 miljoen verhoogd. Dit wordt verklaard door overboeking van Artikel 4 (mbo) van € 7,0 miljoen ten behoeve van het werkprogramma van het CvTE en een overboeking van mbo t.b.v de kosten voor het nieuwe inburgeringstelsel van € 3,7 miljoen. Daarnaast is € 2,8 miljoen toegevoegd voor de loon- en prijsbijstelling. Zie het algemene deel voor een verdere toelichting op loon- en prijsbijstelling.

3.3 Beleidsartikel 4. Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 14 Budgettaire gevolgen van beleid art. 4 (Eerste supplettoire begroting) (bedragen x € 1.000)									
	Ontwerp- begroting 2023 (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde begroting 2023 (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e supplettoire begroting (4)	Stand 1e supplettoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2024	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027
Verplichtingen	5.548.367	1.618.001	7.166.368	- 1.738.607	5.427.761	1.563.333	857.598	910.712	299.217
Uitgaven	5.541.718	0	5.541.718	288.048	5.829.766	265.468	318.410	329.834	361.226
Bekostiging	4.910.852	0	4.910.852	272.663	5.183.515	215.800	255.142	263.712	298.774
Bekostiging mbo-instellingen	3.887.524	0	3.887.524	281.016	4.168.540	29.321	233.673	246.040	275.508
Bekostiging Caribisch Nederland	10.850	0	10.850	1.350	12.200	1.350	1.575	1.592	1.592
Bekostiging vavo	71.161	0	71.161	6.843	78.004	10.618	10.618	10.618	10.718
Kwaliteitsafspraken investeringsbudget	586.134	0	586.134	0	586.134	165.000	0	0	0
Kwaliteitsafspraken resultaatafhankelijk budget	217.623	0	217.623	0	217.623	0	0	0	0
Regionaal Investeringsfonds	44.324	0	44.324	- 19.639	24.685	7.541	7.306	3.492	8.986
Salarismix Randstadregio's	52.186	0	52.186	3.093	55.279	0	0	0	0
Regionaal Programma	30.550	0	30.550	0	30.550	1.970	1.970	1.970	1.970
Begeleidingsgesprekken jeugdwerkloosheid	10.500	0	10.500	0	10.500	0	0	0	0
Subsidies (regelingen)	346.698	0	346.698	19.372	366.070	34.295	46.165	49.724	46.826
Praktijkleren	240.092	0	240.092	25.772	265.864	41.310	34.936	33.864	23.313
Leven Lang Ontwikkelen	2.059	0	2.059	- 74	1.985	- 23	- 28	- 628	- 328
Actieplan Laaggeletterdheid/Tel mee met Taal	15.573	0	15.573	- 1.881	13.692	- 618	0	0	0
Loopbaanoriëntatie	34.455	0	34.455	168	34.623	- 291	- 555	- 966	- 1.656
Doorstroom beroepskolom	25.000	0	25.000	- 8.620	16.380	- 16.820	- 20	8.620	16.820
LLO Collectief Laagopgeleiden en Laaggeletterden (NGF)	3.400	0	3.400	- 82	3.318	- 50	0	0	0
Vakwedstrijden mbo	4.327	0	4.327	400	4.727	3.846	4.928	4.928	4.928
Zelftesten	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Maatschappelijke diensttijd	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Inhaal- en ondersteuningsprogramma's	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Extra hulp voor de klas	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Overige subsidies	21.792	0	21.792	3.689	25.481	6.941	6.904	3.906	3.749
Opdrachten	32.356	0	32.356	- 11.360	20.996	- 903	- 668	- 480	- 960
Opdrachten	22.706	0	22.706	- 2.440	20.266	- 903	- 668	- 480	- 960
Zelftesten	9.650	0	9.650	- 8.920	730	0	0	0	0
Bijdrage aan agentschappen	22.479	0	22.479	1.553	24.032	1.427	1.290	1.349	1.344
Dienst Uitvoering Onderwijs	19.233	0	19.233	2.234	21.467	1.427	1.290	1.349	1.344
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland	3.246	0	3.246	- 681	2.565	0	0	0	0
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	89.446	0	89.446	- 2.578	86.868	6.451	6.582	5.630	5.343
College voor Toetsen en Examins	12.156	0	12.156	- 11.427	729	- 987	- 987	- 987	- 987
Wet SLOA	1.164	0	1.164	- 1.094	70	- 1.094	- 1.093	- 989	- 989
SBB	73.126	0	73.126	9.763	82.889	7.371	7.440	6.384	6.097
NWO Comenius	3.000	0	3.000	180	3.180	240	301	301	301
NCP NLQF	0	0	0	0	0	921	921	921	921
Bijdrage aan medeoverheden	139.887	0	139.887	8.398	148.285	8.398	9.899	9.899	9.899

	Ontwerp- begroting 2023 (1)	Mutaties via NvW, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde begroting 2023 (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e suppletoire begroting (4)	Stand 1e suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2024	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027
RMC's	40.065	0	40.065	3.558	43.623	2.305	3.806	3.806	3.806
Educatie	80.622	0	80.622	4.840	85.462	4.840	4.840	4.840	4.840
Regionaal Programma	19.200	0	19.200	0	19.200	1.253	1.253	1.253	1.253
Caribisch Nederland	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ontvangsten	4.000	0	4.000	700	4.700	700	700	700	700

Tabel 15 Uitsplitsing verplichtingen

	Ontwerp- begroting 2023 (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde begroting 2023 (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e suppletoire begroting (4)	Stand 1e suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2024	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027
Verplichtingen	5.548.367	1.618.001	7.166.368	-	5.427.761	1.563.333	857.598	910.712	299.217
				1.738.607					
<i>waarvan</i> garantieverplichtingen	0	0	0	205	205	0	0	0	0
<i>waarvan</i> overige verplichtingen	5.548.367	1.618.001	7.166.368	-	5.427.556	1.563.333	857.598	910.712	299.217
				1.738.812					

In de kolom "Mutaties 1^e suppletoire begroting 2023" worden de mutaties ten opzichte van de «Stand vastgestelde begroting 2023» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting

Verplichtingen

De verplichtingen worden in 2023 met € 1,7 miljard verlaagd. Het verschil tussen de verplichtingen- en uitgavenmutaties (€ 2,0 miljard) wordt grotendeels veroorzaakt door een schuif van de verplichtingen van 2023 naar latere jaren van € 2,3 miljard op het budget kwaliteitsafspraken investeringsbudget. De regeling kwaliteitsafspraken 2024 tot en met 2027 was oorspronkelijk voor de hele looptijd als verplichting opgenomen. De minister neemt echter pas in 2024 een beslissing over de kwaliteitsagenda's die door de instellingen worden ingeleverd. Vanaf dat moment worden er pas verplichtingen aangegaan.

Uitgaven

Toelichting per instrument:

Bekostiging

Het budget voor de bekostiging wordt per saldo met € 272,7 miljoen verhoogd in 2023. Deze verhoging wordt grotendeels veroorzaakt door:

- de doorverdeling van de loon- en prijsbijstelling tranche 2023 (zie ook algemeen deel), waardoor de bekostiging voor circa € 298,2 structureel wordt opgehoogd;
- een kasschuif op het Regionaal Investeringsfonds (RIF). Om de beschikbare middelen in overeenstemming te brengen met het (verwachte) betalingsritme wordt er circa € 21,5 miljoen naar latere jaren geschoven.

Daarnaast vinden de volgende mutaties in 2024 plaats:

- de bekostiging van mbo-instellingen wordt in 2024 met € 165,0 miljoen verlaagd en kwaliteitsafspraken investeringsbudget met hetzelfde bedrag in 2024 verhoogd. De extra investering uit het coalitieakkoord in

niveau 2 in het mbo wordt ook in 2024 nog via de kwaliteitsafspraken verstrekt, omdat de aparte mbo-bekostiging voor niveau 2 nog niet via wetgeving is aangepast;

- de bekostiging mbo-instellingen wordt naar beneden bijgesteld op basis van de meest actuele referentieraming. Enerzijds blijft de verwachting dat het totale aantal mbo-studenten in de komende jaren afneemt en vanaf studiejaar 2025/2026 geleidelijk zal toenemen. Anderzijds blijft de verwachting dat er meer leerwerkplekken zullen zijn vanwege het werkloosheidseffect, hierdoor worden er minder bol-studenten ten opzichte van bbl-studenten geraamd (zie ook algemeen deel);
- een structurele overboeking van Artikel 6 en 7 van € 10,0 miljoen vanaf 2024 naar de bekostiging mbo-instellingen voor het kosteloos beschikbaar stellen van boeken en licenties voor de vakken taal, rekenen en burgerschap aan mbo-studenten jonger dan 18 jaar. Hiermee wordt de toegankelijkheid van het mbo-onderwijs vergroot, omdat de kosten voor de student om een opleiding te volgen met deze maatregel zullen dalen. Met deze overboeking wordt gehoor gegeven aan de [motie van het lid Hagen c.s.](#)

Subsidies

Het budget voor subsidies wordt per saldo met ruim € 19,4 miljoen verhoogd in 2023. Deze verhoging wordt grotendeels veroorzaakt door:

- de doorverdeling van de loon- en prijsbijstelling tranche 2023 (zie ook algemene deel), waardoor de regeling praktijkleren met circa € 14,0 miljoen structureel wordt opgehoogd;
- een verhoging van de regeling praktijkleren, naast de bovenstaand genoemde lpo, met per saldo € 11,7 miljoen. In de jaarlijkse doorrekening van de referentieraming 2023 stijgt het aantal bbl-studenten ten opzichte van de vorige raming. Hierdoor is de regeling praktijkleren voor leerwerkbedrijven niet meer toereikend om het maximale bedrag van € 2700 per leerwerkplek uit te keren, op basis van de verwachte aanvragen. Voor de jaren 2023 tot en met 2026 worden er extra middelen beschikbaar gesteld om dit effect (gedeeltelijk) te compenseren;
- een kasschuif op het instrument doorstroom beroepskolom. De regeling Versterking aansluiting beroepsonderwijskolom heeft als doel om de doorstroom in de gehele beroepskolom te verbeteren van vmbo tot en met hbo. De kasschuif van € 8,6 miljoen in 2023 en € 16,8 miljoen in 2024 naar respectievelijk de jaren 2026 en 2027 is noodzakelijk om de kasgevolgen van de nieuwe regeling in overeenstemming te brengen met het (verwachte) betalingsritme aan onderwijsinstellingen;
- een eenmalige bijdrage van € 0,4 miljoen in 2023 en structureel € 4,9 miljoen uit Artikel 4 ten behoeve van de regeling vakwedstrijden. Met deze bijdrage wordt gehoor gegeven aan de moties van de leden El Yassini en Van der Molen.

Opdrachten

Het budget voor opdrachten wordt per saldo met circa € 11,4 miljoen verlaagd in 2023. Deze verlaging wordt grotendeels veroorzaakt door de

afnemende vraag van zelftesten bij mbo-instellingen. Hierdoor wordt dit budget met € 8,9 miljoen neerwaarts bijgesteld. Deze middelen vloeien terug naar de staatskas.

3.4 Beleidsartikel 6. Hoger onderwijs

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 16 Budgettaire gevolgen van beleid art. 6 (Eerste suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)									
	Ontwerp- begroting 2023 (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde begroting 2023 (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e suppletoire begroting (4)	Stand 1e suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2024	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027
Verplichtingen	4.447.496	0	4.447.496	365.203	4.812.699	170.303	7.176	- 52.003	- 67.961
Uitgaven	4.466.326	0	4.466.326	168.318	4.634.644	201.367	41.359	- 31.588	- 60.460
Bekostiging	4.412.912	0	4.412.912	74.233	4.487.145	67.446	- 46.199	- 46.985	- 64.719
Bekostiging onderwijsdeel	3.717.139	0	3.717.139	216.020	3.933.159	79.733	- 40.533	- 82.677	- 98.716
Bekostiging ontwerp en ontwikkeling	142.854	0	142.854	8.526	151.380	8.526	8.526	8.526	8.526
Studievoorschot kwaliteitsafspraken	342.879	0	342.879	19.520	362.399	22.087	23.815	25.173	23.478
Studievoorschotvouchers	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bekostiging flexibel hoger onderwijs voor volwassenen	3.040	0	3.040	174	3.214	107	0	0	0
Fonds onderzoek en wetenschap	35.000	0	35.000	1.993	36.993	1.993	1.993	1.993	1.993
NGF Katalysator	127.000	0	127.000	- 127.000	0	0	0	0	0
NGF Digitale impuls	45.000	0	45.000	- 45.000	0	- 45.000	- 40.000	0	0
Subsidies (regelingen)	6.361	0	6.361	87.894	94.255	126.328	80.758	8.903	- 2.202
Tegemoetkoming 2e lerarenopleiding	2.638	0	2.638	- 1.901	737	152	152	- 2.486	- 2.486
Zelftesten	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Overige subsidies	3.723	0	3.723	1.183	4.906	1.176	606	289	284
NGF Katalysator	0	0	0	35.000	35.000	80.000	40.000	11.100	0
NGF Digitale impuls	0	0	0	53.612	53.612	45.000	40.000	0	0
Bijdrage aan agentschappen	14.839	0	14.839	1.925	16.764	1.999	1.009	1.059	1.056
Dienst Uitvoering Onderwijs	14.839	0	14.839	1.925	16.764	1.999	1.009	1.059	1.056
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	32.214	0	32.214	4.266	36.480	5.594	5.791	5.435	5.405
NWO: Praktijkgericht onderzoek	0	0	0	0	0	0	0	0	0
NWO: Promotiebeurs voor leraren	10.705	0	10.705	641	11.346	641	641	641	641
NWO: NRO-programma's Hoger Onderwijs	16.500	0	16.500	3.325	19.825	4.651	4.852	4.494	4.494
Nederland-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO)	5.009	0	5.009	300	5.309	302	298	300	270
Ontvangsten	1.213	0	1.213	- 1.196	17	- 1.196	- 1.196	0	0

Tabel 17 Uitsplitsing verplichtingen									
	Ontwerp- begroting 2023 (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde begroting 2023 (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e suppletoire begroting (4)	Stand 1e suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2024	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027
Verplichtingen	4.447.496	0	4.447.496	365.203	4.812.699	170.303	7.176	- 52.003	- 67.961
waarvan garantieverplichtingen	0	0	0	64.898	64.898	0	0	0	0
waarvan overige verplichtingen	4.447.496	0	4.447.496	300.305	4.747.801	170.303	7.176	- 52.003	- 67.961

In de kolom "Mutaties 1^e suppletoire begroting 2023" worden de mutaties ten opzichte van de «Stand vastgestelde begroting 2023» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting

Verplichtingen

De verplichtingen worden met € 365,2 miljoen verhoogd. Het verschil tussen de verplichtingen- en uitgavenmutaties (€ 196,9 miljoen) wordt met name veroorzaakt door:

- bijstelling van de verplichtingenraming omdat bij het instrument bekostiging de loon- en prijsbijstelling tranche 2023 en de extra prijsbijstelling 2022 voor zowel 2023 als 2024 in het jaar 2023 verplicht worden;
- bijstelling van de verplichtingenraming omdat de aanpassing van de studentenaantallen uit de referentieraming 2023 voor 2024 in het jaar 2023 verplicht wordt;
- garantieverplichtingen/rekening-courant kredieten aan hogescholen die in 2023 zijn aangegaan of vervallen en waar OCW garant voor staat (€ 64,9 miljoen).

Uitgaven

Toelichting per instrument:

Bekostiging

Het budget voor de bekostiging wordt per saldo met € 74,2 miljoen verhoogd. De verhoging is het gevolg van de volgende mutaties:

- de doorverdeling (€ 250,6 miljoen) van de loon- en prijsbijstelling tranche 2023 en de extra prijsbijstelling 2022 (zie het algemeen deel);
- een verlaging van het budget met € 172,0 miljoen omdat de middelen uit het Nationaal Groeifonds (NGF) voor de projecten Nationale Leven Lang Ontwikkelen (LLO)-katalysator en Digitaliseringsimpuls onderwijs NL, die in eerste instantie ondergebracht waren bij het instrument bekostiging zijn overgeheveld naar het instrument subsidies;
- diverse overige mutaties (met name overboekingen van en naar andere beleidsinstrumenten en -artikelen) die het budget per saldo in totaal verlagen met € 4,4 miljoen.

Subsidies

Het budget voor subsidies wordt per saldo met € 87,9 miljoen verhoogd. Het betreft:

- een verlaging (€ 2,0 miljoen) op de subsidieregeling Tegemoetkoming 2e lerarenopleiding in verband met het feit dat er minder beroep op de regeling werd gedaan dan geraamd; vanaf het jaar 2026 wordt deze subsidieregeling afgeschaald ten behoeve van de rijksbrede dekkingsopgave (zie het algemeen deel);
- de middelen uit het Nationaal Groeifonds (NGF) voor de projecten Nationale Leven Lang Ontwikkelen (LLO)-katalysator (€ 35,0 miljoen) en Digitaliseringsimpuls onderwijs NL (€ 53,6 miljoen), die in eerste instantie ondergebracht waren bij het instrument bekostiging zijn overgeheveld naar het instrument subsidies (zie ook het algemeen deel);
- diverse overige mutaties (met name de doorverdeling van de loon- en prijsbijstelling tranche 2023 en overboekingen van en naar andere beleidsinstrumenten en -artikelen) die het budget per saldo in totaal verhogen met € 1,3 miljoen.

ZBO's en agentschappen.

Het budget voor bijdragen aan ZBO's/RWT's wordt per saldo met € 4,3 miljoen verhoogd in 2023. Deze verhoging wordt veroorzaakt door:

- de doorverdeling (€ 1,9 miljoen) van de loon- en prijsbijstelling tranche 2023 en de extra prijsbijstelling 2022 (zie het algemeen deel);
- de verhoging (€ 2,4 miljoen) van het NWO-budget op de NRO-programma's Hoger Onderwijs ten behoeve van het onderdeel Comeniuscompleet.

3.5 Beleidsartikel 7. Wetenschappelijk onderwijs

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 18 Budgettaire gevolgen van beleid art. 7 (Eerste suppletioire begroting) (bedragen x € 1.000)									
	Ontwerp- begroting 2023 (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde begroting 2023 (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e suppletioire begroting (4)	Stand 1e suppletioire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2024	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027
Verplichtingen	6.743.221	- 1.000	6.742.221	764.181	7.506.402	298.363	231.445	185.000	127.139
Uitgaven	6.705.031	- 1.000	6.704.031	387.353	7.091.384	307.065	254.468	227.791	182.075
Bekostiging	6.652.912	- 1.000	6.651.912	407.413	7.059.325	307.729	256.065	229.460	183.473
Bekostiging onderwijsdeel	3.069.644	- 1.000	3.068.644	- 28.724	3.039.920	- 129.930	- 182.334	- 209.741	- 254.674
Bekostiging onderzoeksdeel	2.480.411	0	2.480.411	362.950	2.843.361	362.971	362.698	362.715	362.739
Bekostiging ondersteuning geneeskunde onderwijs en onderzoek	749.820	0	749.820	53.012	802.832	52.972	52.931	52.889	52.844
Studievoorschot kwaliteitsafspraken	209.037	0	209.037	11.945	220.982	13.486	14.540	15.367	14.334
Studievoorschotvouchers	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Profilering en zwaartepuntvorming	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Fonds onderzoek en wetenschap	144.000	0	144.000	8.230	152.230	8.230	8.230	8.230	8.230
Subsidies (regelingen)	24.966	0	24.966	- 1.221	23.745	- 532	- 1.839	- 1.906	- 1.876
Nuffic	11.113	0	11.113	- 512	10.601	- 512	- 512	- 512	- 512
Studiekeuze123	3.702	0	3.702	652	4.354	562	562	562	562
Vluchteling Studenten UAF	2.594	0	2.594	157	2.751	157	157	157	157
Studentenwelzijn (Ecio)	894	0	894	87	981	87	87	49	49
Interstedelijk Studentenoverleg (ISO)	280	0	280	41	321	54	45	23	20
Landelijke Studenten Vakbond (LSVb)	263	0	263	16	279	16	16	16	16
Open en online onderwijs	2.112	0	2.112	- 878	1.234	- 878	- 1.990	- 1.990	- 1.990
Zelftesten	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Overige subsidies	4.008	0	4.008	- 784	3.224	- 18	- 204	- 211	- 178
Opdrachten	24.167	0	24.167	- 18.955	5.212	- 248	126	121	362
Opdrachten	3.817	0	3.817	475	4.292	- 248	126	121	362
Zelftesten	20.350	0	20.350	- 19.430	920	0	0	0	0
Bijdrage aan (inter)nationale organisaties	2.986	0	2.986	116	3.102	116	116	116	116
Europees Universitair Instituut Florence (EUI)	1.920	0	1.920	116	2.036	116	116	116	116
United Nations University (UNU)	1.066	0	1.066	0	1.066	0	0	0	0
Ontvangsten	16	0	16	0	16	0	0	0	0

Tabel 19 Uitsplitsing verplichtingen									
	Ontwerp- begroting 2023 (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde begroting 2023 (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e suppletioire begroting (4)	Stand 1e suppletioire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2024	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027
Verplichtingen	6.743.221	- 1.000	6.742.221	764.181	7.506.402	318.428	258.010	197.311	139.450

	Ontwerp- begroting 2023 (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde begroting 2023 (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e suppletoire begroting (4)	Stand 1e suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2024	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027
waarvan garantieverplichtingen	0	0	0	69.726	69.726	0	0	0	0
waarvan overige verplichtingen	6.743.221	- 1.000	6.742.221	694.455	7.436.676	318.428	258.010	197.311	139.450

In de kolom "Mutaties 1^e suppletoire begroting 2023" worden de mutaties ten opzichte van de «Stand vastgestelde begroting 2023» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting

In de kolom «Mutaties 1e suppletoire begroting 2023» worden de mutaties ten opzichte van de «Stand vastgestelde begroting 2023» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Verplichtingen

De verplichtingen worden met € 764,2 miljoen verhoogd. Het verschil tussen de verplichtingen- en uitgavenmutaties (€ 376,8 miljoen) wordt met name veroorzaakt door:

- bijstelling van de verplichtingenraming omdat bij het instrument bekostiging de loon- en prijsbijstelling tranche 2023 en de extra prijsbijstelling 2022 voor zowel 2023 als 2024 in het jaar 2023 verplicht worden;
- bijstelling van de verplichtingenraming omdat de aanpassing van de studentenaantallen uit de referentieraming 2023 voor 2024 in het jaar 2023 verplicht wordt;
- garantieverplichtingen/rekening-courant kredieten aan hogescholen die in 2023 zijn aangegaan of vervallen en waar OCW garant voor staat (€ 69,7 miljoen).

Uitgaven

Toelichting per instrument:

Bekostiging

Het budget voor de bekostiging wordt per saldo met € 407,4 miljoen verhoogd. De verhoging is het gevolg van de volgende mutaties:

- de doorverdeling (€ 401,0 miljoen) van de loon- en prijsbijstelling tranche 2023 en de extra prijsbijstelling 2022 (zie het algemeen deel);
- Een overboeking van € 4,8 miljoen vanuit het ministerie van VWS voor de doorwerking vanaf 2023 van de zogenaamde OVA-compensatie 2022, zijnde het verschil van de door VWS uitgekeerde Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling in de zorg voor het jaar 2022 en het door OCW van het ministerie van Financiën ontvangen loonpercentage voor de gezondheidssector op de werkplaatsfunctie van de academische ziekenhuizen die door OCW worden bekostigd;
- diverse overige mutaties (met name overboekingen van en naar andere beleidsinstrumenten/-artikelen en andere departementen) die het budget in totaal verhogen met € 1,6 miljoen.

Opdrachten

Het budget voor opdrachten wordt per saldo met € 18,9 miljoen verlaagd.

De verlaging is het gevolg van de volgende mutaties:

- een verlaging (€ 19,4 miljoen) van het budget op de Covid-19 middelen ten behoeve van fulfilment en distributie voor zelftesten dat niet tot uitputting zal komen en terug vloeit naar de staatskas;
- diverse overige mutaties (met name overboekingen van en naar andere beleidsinstrumenten/-artikelen en andere departementen) die het budget in totaal verhogen met € 0,5 miljoen.

3.6 Beleidsartikel 8. Internationaal beleid

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 20 Budgettaire gevolgen van beleid art. 8 (Eerste supplettoire begroting) (bedragen x € 1.000)									
	Ontwerp- begroting 2023 (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde begroting 2023 (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e supplettoire begroting (4)	Stand 1e supplettoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2024	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027
Verplichtingen	19.251	1.000	20.251	2.620	22.871	1.234	1.210	1.209	1.209
Uitgaven	19.250	1.000	20.250	2.190	22.440	1.234	1.210	1.209	1.209
Subsidies (regelingen)	8.059	0	8.059	1.599	9.658	549	544	543	543
Stichting Ons Erfdeel	185	0	185	0	185	0	0	0	0
Stichting Nuffic	999	0	999	1.111	2.110	61	61	61	61
Nationaal Agentschap Erasmus+ Onderwijs & Training	4.089	0	4.089	250	4.339	250	250	250	250
Internationalisering onderwijs	1.062	0	1.062	74	1.136	74	74	74	74
Duitsland Instituut Amsterdam	786	0	786	110	896	110	110	110	110
Netherlands house for Education and Research (Neth-ER)	625	0	625	43	668	43	43	43	43
Incidentele HGIS subsidies	157	0	157	0	157	0	0	0	0
Overige incidentele subsidies	156	0	156	11	167	11	6	5	5
Opdrachten	2.895	0	2.895	89	2.984	184	171	171	171
Opdrachten	2.895	0	2.895	89	2.984	184	171	171	171
Bijdrage aan (inter)nationale organisaties	7.816	1.000	8.816	502	9.318	501	495	495	495
Nederlandse Taalunie	7.235	0	7.235	477	7.712	476	470	470	470
Stichting Nuffic	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Europa College Brugge	32	0	32	2	34	2	2	2	2
Unesco	53	0	53	4	57	4	4	4	4
OESO CERI	92	0	92	6	98	6	6	6	6
Fulbright Commission The Netherlands	383	0	383	27	410	27	27	27	27
EU-programma's en activiteiten	21	0	21	1	22	1	1	1	1
Overige bijdragen	0	1.000	1.000	- 15	985	- 15	- 15	- 15	- 15
Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken	480	0	480	0	480	0	0	0	0
Vlaams-Nederlandshuis DeBuren (Hoofdstuk 5 BuZa)	480	0	480	0	480	0	0	0	0
Ontvangsten	99	0	99	0	99	0	0	0	0

Tabel 21 Uitsplitsing verplichtingen

	Ontwerp- begroting 2023 (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde begroting 2023 (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e suppletoire begroting (4)	Stand 1e suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2024	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027
Verplichtingen	19.251	1.000	20.251	2.620	22.871	1.234	1.210	1.209	1.209
waarvan garantieverplichtingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
waarvan overige verplichtingen	19.251	1.000	20.251	2.620	22.871	1.234	1.210	1.209	1.209

In de kolom "Mutaties 1^e suppletoire begroting 2023" worden de mutaties ten opzichte van de «Stand vastgestelde begroting 2023» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting

Verplichtingen

De verplichtingen worden met € 2,6 miljoen verhoogd. Het verschil tussen de verplichtingen- en uitgavenmutaties (€ 2,3 miljoen) wordt met name veroorzaakt door de bijstelling van de verplichtingenraming vanwege de loon- en prijsbijstelling.

Uitgaven

Het budget wordt per saldo met € 2,2 miljoen verhoogd. De verhoging is het gevolg van de volgende mutaties:

Subsidies

Het budget voor subsidies wordt per saldo met € 1,6 miljoen verhoogd. Het betreft o.a. de doorverdeling van de loon- en prijsbijstelling tranche 2023 (zie ook algemeen deel).

3.7 Beleidsartikel 9. Arbeidsmarkt- en personeelsbeleid

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 22 Budgettaire gevolgen van beleid art. 9 (Eerste suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Ontwerp- begroting 2023 (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde begroting 2023 (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e suppletoire begroting (4)	Stand 1e suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2024	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027
Verplichtingen	220.502	- 95	220.407	- 7.751	212.656	12.350	9.987	10.858	13.571
Uitgaven	223.401	- 95	223.306	- 24.251	199.055	20.850	18.487	17.858	13.571
Bekostiging	46.621	0	46.621	- 10.552	36.069	49.258	52.010	54.710	69.010
Tegemoetkoming kosten opleidingsscholen	46.621	0	46.621	- 10.552	36.069	- 46.693	- 46.693	- 46.693	- 46.693
Tekorten regio's	0	0	0	0	0	95.951	98.703	101.403	115.703
Subsidies (regelingen)	169.590	- 95	169.495	- 13.842	155.653	- 28.609	- 33.724	- 37.062	- 55.648
Lerarenbeurs	62.717	0	62.717	0	62.717	3.503	3.209	3.209	3.209
Zij-instroom	62.924	0	62.924	10.000	72.924	14.308	12.586	12.748	8.162
Wet Beroep leraar en Lerarenregister	1.775	- 295	1.480	- 1.480	0	- 2.606	- 2.306	- 2.206	- 2.206
Aanpak lerarentekort	39.949	0	39.949	- 23.000	16.949	- 45.969	- 49.519	- 53.019	- 67.019
Overige subsidies	2.225	200	2.425	638	3.063	2.155	2.306	2.206	2.206
Opdrachten	3.866	0	3.866	- 259	3.607	- 208	- 208	- 208	- 208

	Ontwerp- begroting 2023 (1)	Mutaties via NvW, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde begroting 2023 (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e suppletoire begroting (4)	Stand 1e suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2024	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027
Verplichtingen	220.502	- 95	220.407	- 7.751	212.656	12.350	9.987	10.858	13.571
Opdrachten	3.866	0	3.866	- 259	3.607	- 208	- 208	- 208	- 208
Bijdrage aan agentschappen	3.324	0	3.324	402	3.726	409	409	418	417
Dienst Uitvoering Onderwijs	3.324	0	3.324	402	3.726	409	409	418	417
Ontvangsten	6.500	0	6.500	0	6.500	0	0	0	0

Tabel 23 Uitsplitsing verplichtingen

	Ontwerp- begroting 2023 (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde begroting 2023 (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e suppletoire begroting (4)	Stand 1e suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2024	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027
Verplichtingen	220.502	- 95	220.407	- 7.751	212.656	12.350	9.987	10.858	13.571
<i>waarvan</i> garantieverplichtingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>waarvan</i> overige verplichtingen	220.502	- 95	220.407	- 7.751	212.656	12.350	9.987	10.858	13.571

In de kolom "Mutaties 1^e suppletoire begroting 2023" worden de mutaties ten opzichte van de «Stand vastgestelde begroting 2023» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting

Verplichtingen

De verplichtingen worden in 2023 met € 7,8 miljoen verlaagd. In de jaren na 2023 wordt het verplichtingenbedrag verhoogd. Het verschil tussen verplichtingen- en uitgavenmutaties wordt voornamelijk veroorzaakt door een kasschuif voor de regeling voor onderwijsassistenten (SOOL). Er wordt bij deze regeling een verplichting aangegaan voor een subsidie die over meerdere jaren wordt uitbetaald. Hierdoor worden de verplichtingen in 2023 minder verlaagd dan de uitgaven, maar worden de uitgaven in 2024, 2025 en 2026 meer verhoogd dan de verplichtingen.

Uitgaven

Toelichting per instrument:

Bekostiging

Het budget wordt in 2023 per saldo met € 10,6 miljoen verlaagd. In de jaren daarna wordt het budget verhoogd met € 49,3 miljoen in 2024 tot € 69,0 miljoen in 2027. Deze verschuivingen worden voornamelijk veroorzaakt door:

- Voor de vorming van de Onderwijsregio's, zoals aangekondigd in de lerarenbrief in december 2022, is een nieuw hoofdbudget gecreëerd onder bekostiging: Tekorten Regio's.
- Vanaf 2024 komen hier zoals aangekondigd de middelen voor Samen Opleiden (tegemoetkoming kosten opleidingscholen) en de Regionale Aanpak (aanpak tekorten) samen.
- Verder is er aan dit nieuwe budget loon- en prijsbijstelling toegevoegd ter hoogte van € 5,3 miljoen in 2024 oplopend tot € 6,5 miljoen in 2027.
- Doordat de nieuwe regeling per 2024 een systematiek per jaar heeft en de oude regelingen een systematiek per schooljaar hadden, is er in 2023 minder budget benodigd voor deze regelingen. De resterende € 10 miljoen wordt ingezet om de grote toestroom bij de regeling onderwijsassistenten op te vangen.

Subsidies

Het budget voor het instrument subsidies wordt per saldo met € 13,7 miljoen verlaagd. In de jaren daarna wordt het budget verlaagd met € 28,6 miljoen in 2024 tot € 55,6 miljoen in 2027. Dit wordt met name verklaard door:

- Een verschuiving vanaf 2024 van het budget van de Regionale Aanpak (hoofdbudget aanpak tekorten) naar bekostigingshoofdbudget Tekorten Regio's ten behoeve van de Onderwijsregio's (zie bekostiging).
- Een verlaging in 2023 van het budget voor de aanpak lerarentekort met € 23 miljoen ten behoeve van de decentralisatieuitkering voor de G4, de regelingen zij-instroom en onderwijsassistenten (SOOL) op het hoofdbudget zij-instroom en bijdrage aan de dekkingsopgave (€ 6 miljoen). Deze middelen zijn vrijgekomen door de eerder genoemde overgang van schooljaar naar kalenderjaar.
- Een verhoging van de budgetten in 2023 voor de regeling zij-instroom met € 6 miljoen en de regeling onderwijsassistenten (SOOL) met € 8 miljoen. Daarnaast is de regeling voor onderwijsassistenten uitgebreid met een deel voor voortgezet onderwijs waarvoor € 4 miljoen extra per jaar is toegevoegd aan de regeling.
- Een verlaging van het hoofdbudget zij-instroom in 2023 van € 15 miljoen door een kasschuif naar de jaren 2024, 2025 en 2026 van € 5 miljoen per jaar voor de regeling onderwijsassistenten (SOOL).
- Er is loon- en prijsbijstelling toegevoegd aan de hoofdbudgetten lerarenbeurs en zij-instroom. Dit gaat om € 7,3 miljoen in 2024, aflopend naar € 6,9 miljoen in 2027.

Zie het algemene deel voor een verdere toelichting op de dekkingsbijdrage en loon- en prijsbijstelling.

3.8 Beleidsartikel 11. Studiefinanciering

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 24 Budgettaire gevolgen van beleid art. 11 (Eerste suppletore begroting) (bedragen x € 1.000)									
	Ontwerp- begroting 2023 (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde begroting 2023 (3) = (1) + (2)	Mutaties suppletore begroting (4)	Stand 1e suppletore begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2024	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027
Verplichtingen	5.516.325	0	5.516.325	152.587	5.668.912	104.399	282.104	163.048	252.842
Uitgaven	5.516.325	0	5.516.325	159.473	5.675.798	111.420	288.946	169.751	258.051
Inkomensoverdracht	1.447.206	0	1.447.206	44.684	1.491.890	- 31.085	145.690	50.878	141.587
Basisbeurs gift (R)	373.559	0	373.559	21.707	395.266	- 11.733	- 23.432	- 28.303	- 6.800
Aanvullende beurs gift (R)	761.611	0	761.611	- 22.226	739.385	- 24.105	- 22.038	- 22.883	- 21.120
Reisvoorziening gift (R)	296	0	296	- 6.564	- 6.268	- 20.547	1.563	21.452	58.502
Maatregelen herinvoering basisbeurs (R)	29.925	0	29.925	4.462	34.387	11.127	19.024	53.030	86.328
Tegemoetkoming (R)	0	0	0	0	0	0	78.247	9.059	5.774
Studievoorschotvouchers (R)	9.152	0	9.152	- 8.087	1.065	- 819	76.334	1.531	911
Caribisch Nederland gift (R)	2.971	0	2.971	130	3.101	130	130	130	130
Overige uitgaven (R)	269.692	0	269.692	55.262	324.954	14.862	15.862	16.862	17.862
Leningen	3.890.737	0	3.890.737	101.822	3.992.559	131.322	128.331	107.864	69.630
Basisbeurs prestatiebeurs (NR)	- 117.068	0	- 117.068	6.736	- 110.332	38.933	58.079	62.119	28.418
Aanvullende beurs prestatiebeurs (NR)	117.521	0	117.521	45.340	162.861	42.371	37.866	39.707	43.832
Reisvoorziening (NR)	147.994	0	147.994	160.266	308.260	146.205	129.932	106.452	88.199

	Ontwerp- begroting 2023 (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde begroting 2023 (3) = (1) + (2)	Mutaties 1 ^e suppletoire begroting (4)	Stand 1 ^e suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2024	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027
Verplichtingen	5.516.325	0	5.516.325	152.587	5.668.912	104.399	282.104	163.048	252.842
Maatregelen herinvoering basisbeurs (NR)	362.000	0	362.000	28.500	390.500	101.500	79.000	58.000	33.000
Rentedragende lening (NR)	2.937.615	0	2.937.615	- 19.929	2.917.686	- 45.414	- 11.513	14.048	63.033
Collegegeldkrediet (NR)	352.580	0	352.580	- 56.203	296.377	- 59.939	- 64.354	- 68.683	- 73.126
Leven lang leren krediet (NR)	35.011	0	35.011	- 9.094	25.917	- 9.036	- 8.979	- 8.978	- 8.977
Overige uitgaven (NR)	55.084	0	55.084	- 53.794	1.290	- 83.298	- 91.700	- 94.801	- 104.749
Bijdrage aan agentschappen	178.382	0	178.382	12.967	191.349	11.183	14.925	11.009	46.834
<i>Dienst Uitvoering Onderwijs</i>	178.382	0	178.382	12.967	191.349	11.183	14.925	11.009	46.834
Ontvangsten	1.233.363	0	1.233.363	166.907	1.400.270	320.575	455.874	469.724	492.320
Ontvangsten (R)	71.588	0	71.588	10.066	81.654	143.997	258.457	250.185	249.306
Ontvangen rente (R)	52.633	0	52.633	7.663	60.296	141.570	256.002	247.697	246.780
Overige ontvangsten (R)	18.630	0	18.630	2.237	20.867	2.224	2.212	2.203	2.195
Ontvangsten Caribisch Nederland (R)	325	0	325	166	491	203	243	285	331
Ontvangsten (NR)	1.161.775	0	1.161.775	156.841	1.318.616	176.578	197.417	219.539	243.014
Terugontvangen lening (NR)	1.161.775	0	1.161.775	156.841	1.318.616	176.578	197.417	219.539	243.014

Toelichting: R = relevant, NR = niet-relevant

In de kolom "Mutaties 1^e suppletoire begroting 2023" worden de mutaties ten opzichte van de «Stand vastgestelde begroting 2023» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting

Toelichting instrumenten (algemeen):

Zowel voor de uitgaven als de ontvangsten wordt een onderscheid gemaakt tussen relevant en niet-relevant. Relevant betekent: relevant voor het uitgavenplafond. Uitgangspunt in de begrotingsregels is dat uitgaven die relevant zijn voor het EMU-saldo ook relevant zijn voor het uitgavenplafond. Zoals opgenomen in Miljoenennota 2022 is de behandeling van prestatiebeurzen voor het EMU-saldo veranderd door gewijzigde inzichten van Eurostat en daarmee CBS. De relevante uitgaven in deze begroting worden hoofdzakelijk gevormd door studiefinanciering die meteen als gift wordt toegekend en uitgekeerde prestatiebeurs die wordt omgezet in een gift. In deze begroting van OCW worden de prestatiebeursuitgaven als niet-relevant behandeld (zolang die nog niet zijn omgezet in een gift); in de weergave van het EMU-saldo worden zij wel als relevant weergegeven, middels een correctie op het EMU-saldo. Overige niet-relevante uitgaven zijn de rentedragende leningen. Deze uitgaven zijn niet-relevant voor het uitgavenplafond, maar worden wel meegerekend in de EMU-schuld.

De relevante ontvangsten worden vooral gevormd door de ontvangen rente op leningen. De niet-relevante ontvangsten betreffen hoofdzakelijk aflossingen op de hoofdsom van de rentedragende leningen

Toelichting mutaties:

Uitgaven

In deze paragraaf wordt de ontwikkeling op de studiefinancieringsraming beschreven. De totale uitgaven op Artikel 11 worden met € 159,5 miljoen naar boven bijgesteld. Het betreft een bijstelling van de inkomensoverdrachten naar boven van € 44,7 miljoen, een bijstelling omhoog van de

leningen met € 101,8 miljoen en een bijstelling omhoog van het budget voor de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) met € 13,0 miljoen. Hieronder wordt per instrument toegelicht hoe de bijstellingen tot stand zijn gekomen.

Toelichting per instrument:

Inkomensoverdrachten

De relevante uitgaven worden met € 44,7 miljoen verhoogd. Dit bestaat uit de volgende elementen:

- de uitgaven aan de basisbeurs worden per saldo met € 21,7 miljoen verhoogd. Dit betreft met name de bijstelling omhoog van € 28,8 miljoen op de omzettingen. Het grootste deel van de omzettingen vindt in januari plaats, voor 2023 zijn deze uitgaven al bekend. Daarnaast zijn de uitgaven aan basisbeurs die direct als gift uitgekeerd wordt € 15,5 miljoen lager, als gevolg van een lager dan geraamd aantal studenten en fractie gebruikers in het mbo. Door de loon- en prijsbijstelling wordt het bedrag met € 8,4 miljoen verhoogd;
- de relevante uitgaven aan de aanvullende beurs worden per saldo met € 22,2 miljoen verlaagd. De uitgaven aan aanvullende beurs die direct als gift wordt uitgekeerd zijn, voornamelijk op basis van realisatiegegevens, omlaag bijgesteld met € 41,3 miljoen. Verder betreft dit lagere omzettingen dan geraamd (€ 10,9 miljoen). Door de loon- en prijsbijstelling wordt het bedrag met € 29,9 miljoen verhoogd;
- de reisvoorziening wordt per saldo met € 6,6 miljoen verlaagd. Hier liggen de volgende verklaringen aan ten grondslag:
 - het budget kosten ov-contract is met € 144,9 miljoen verhoogd. Dit is het gevolg van de hogere prijs voor het OV in 2022. Daarnaast zit in deze bijstelling ook € 5,1 miljoen verwerkt aan kwijtschelding OV-boetes;
 - de reisvoorziening direct gift is met € 11,8 miljoen omhoog bijgesteld. Dit is het gevolg van het hogere normbedrag voor de reisvoorziening.
 - de omzettingen van prestatiebeurs in gift zijn per saldo met € 41,8 miljoen omlaag bijgesteld op basis van realisatiegegevens door lagere geraamde aantallen studenten;
 - de bijdrage studerende aan ov is met € 121,4 miljoen naar beneden bijgesteld. Dit betreft een tegenboeking waarmee voorkomen wordt dat de waarde van de ov-kaart dubbel geboekt wordt (enerzijds door toekenning aan de ov-kaart, anderzijds door de betaling aan de ov-bedrijven). Doordat het een tegenboeking betreft, betekent deze negatieve mutatie dus eigenlijk een hoger bedrag aan toekenningen. Dit wordt veroorzaakt door de kostenstijging van het OV;
 - door de loon- en prijsbijstelling wordt de reisvoorziening met € 12,5 miljoen omhoog bijgesteld.
- het relevante budget voor de Maatregelen herinvoering basisbeurs bestaat grotendeels uit twee onderdelen. De uitgaven voor de herinvoering basisbeurs en de uitgaven ten aanzien van de maatregelen aanvullende beurs. Het budget voor de Maatregelen herinvoering basisbeurs wordt per saldo met € 4,5 miljoen bijgesteld. De uitgaven zijn met € 1,5 miljoen opwaarts bijgesteld vanwege hogere toekenningen aanvullende beurs (in het kader van het niet-gebruik aanvullende beurs). Door de loon- en prijsbijstelling wordt het bedrag met € 3,0 miljoen verhoogd;
- er zijn geen bijstellingen op het budget voor de tegemoetkoming;
- de middelen voor de Studievoorschotvouchers worden per saldo met € 8,1 miljoen neerwaarts bijgesteld. Er vindt een kasschuif plaats van € 10,5 miljoen van 2023 naar 2025. Daarnaast is er in 2023 € 1,5 miljoen aan eindejaarsmarge toegevoegd vanuit 2022. Als laatste is het budget verhoogd met € 0,9 miljoen op basis van loon- en prijsbijstelling;

- het budget voor Caribisch Nederland is met € 0,1 miljoen naar boven bijgesteld;
- de relevante overige uitgaven worden per saldo met € 55,3 miljoen verhoogd. Het budget wordt met € 51,9 miljoen verhoogd voor middelen ten behoeve van de kwijtschelding van studieschulden van toeslagengeduceerden. Daarnaast worden de uitgaven met € 10,0 miljoen verhoogd ten behoeven van de NP Onderwijs maatregelen. Als laatste worden de overige uitgaven met € 8,9 miljoen naar beneden bijgesteld, dit betreft een bijstelling van de kwijtscheldingen op basis van de realisatiegegevens.

Leningen

De niet-relevante uitgaven worden per saldo met € 101,8 miljoen verhoogd. Dit bestaat uit de volgende onderdelen:

- de niet-relevante uitgaven aan de basisbeurs worden met € 6,7 miljoen omhoog bijgesteld. Dit betreft allereerst de toekenningen prestatiebeurs. Deze worden omlaag bijgesteld met € 21,5 miljoen vanwege lagere fractie gebruikers en lagere aantallen studenten. Daarnaast zorgen de tegenboekingen van de omzettingen van prestatiebeurs in gift en lening voor een opwaartse bijstelling van in totaal € 2,7 miljoen (€ 28,8 miljoen omzetting gift en € 31,5 miljoen omzetting lening). Tot slot is er voor € 25,6 miljoen aan prijsbijstelling voor 2023 toegekend;
- de niet-relevante uitgaven aanvullende beurs zijn met € 45,3 miljoen naar boven bijgesteld. Dit betreft een neerwaartse bijstelling van € 28,0 miljoen op de toekenningen prestatiebeurs, voornamelijk als gevolg van de lagere aantallen studenten. Daarnaast zijn de omzettingen van prestatiebeurs naar gift en lening, die hier tegen geboekt worden, omhoog bijgesteld met € 11,0 miljoen (dit betreffen dus minder omzettingen in gift). Tot slot is er voor € 62,4 miljoen aan prijsbijstelling voor 2023 toegekend;
- de niet-relevante uitgaven ov worden met € 160,3 miljoen naar boven bijgesteld. Dit betreft voornamelijk hogere toekenningen prestatiebeurs, € 118,5 miljoen, als gevolg van de hogere prijs van het OV. Daarnaast zijn de omzettingen naar gift € 41,8 miljoen hoger. Aangezien de omzettingen op deze post negatief worden tegen geboekt, betekent dit dat er minder reisvoorziening naar gift zal worden omgezet. Tot slot is er voor € 2,1 miljoen aan prijsbijstelling voor 2023 toegekend;
- het niet-relevante budget voor de Maatregelen herinvoering basisbeurs bestaat uit drie onderdelen. De uitgaven voor de herinvoering basisbeurs, uitgaven ten aanzien van de maatregelen aanvullende beurs en de bijstelling doordat studenten minder gaan lenen vanwege de herinvoering van de basisbeurs.
Het budget voor de Maatregelen herinvoering basisbeurs is per saldo met € 28,5 miljoen opwaarts bijgesteld.
 - deze bijstelling wordt voornamelijk veroorzaakt door de bijstelling op het leningen deel van € 12,6 miljoen. In de raming voor de herinvoering van de basisbeurs wordt ervan uitgegaan dat studenten minder gaan lenen. Doordat uit realisatiegegevens blijkt dat studenten al voor de herinvoering minder zijn gaan lenen, is de verwachting dat het effect van de herinvoering van de basisbeurs tot een kleinere daling van totale leensom leidt;
 - daarnaast wordt het budget met € 15,9 miljoen opwaarts bijgesteld vanwege hogere toekenningen basisbeurs en aanvullende beurs (in het kader van het niet-gebruik aanvullende beurs).
- de uitgaven op de post rentedragende lening (niet-relevant) zijn per saldo neerwaarts bijgesteld met € 19,9 miljoen. Deze bijstelling wordt allereerst veroorzaakt door lagere aantallen leerlingen (neerwaartse

- bijstelling van € 76,9 miljoen). Daarnaast is er sprake van een dalende trend in het percentage leners wat zorgt voor lagere uitgaven aan de rentedragende lening (neerwaartse bijstelling van € 196,0 miljoen). Ook is de tegenboeking van de post omzettingen naar lening met € 31,7 miljoen naar beneden bijgesteld. Tot slot is er voor € 284,6 miljoen aan prijsbijstelling voor 2023 toegekend;
- de uitgaven aan het collegegeldkrediet zijn verlaagd met € 56,2 miljoen. Deze bijstelling komt, evenals bij de rentedragende lening, door de dalende trend in het percentage studenten dat naar verwachting gebruik gaat maken van het krediet (neerwaartse bijstelling van € 83,6 miljoen). Daarnaast is er voor € 27,4 miljoen aan prijscompensatie voor 2023 toegekend;
 - het budget voor het levenlanglerenkrediet wordt met € 9,1 miljoen naar beneden bijgesteld op basis van realisatiegegevens. Er wordt minder gebruik gemaakt van het krediet dan verwacht (neerwaartse bijstelling van € 11,8 miljoen). Daarnaast is er voor € 2,7 miljoen aan prijscompensatie voor 2023 toegekend;
 - de niet-relevante overige uitgaven zijn met € 53,8 miljoen omlaag bijgesteld op basis van realisatiegegevens.

Bijdrage aan agentschappen

Het budget voor de Dienst Uitvoering Onderwijs wordt per saldo met € 13,0 miljoen verhoogd. Als gevolg van de lagere volumes uit de referentieraming wordt het budget met € 0,3 miljoen verlaagd. Door de doorverdeling van de loon- en prijsbijstelling tranche 2023 stijgt het budget met € 10,7 miljoen. Er worden ook extra uitgaven gedaan voor informatie- en systeembeveiliging, wat het budget verhoogt met € 5,4 miljoen om aan de meest recente compliancy-eisen te voldoen. Om het meerjarig beeld goed te krijgen, is er een kasschuif toegepast waardoor het budget voor 2023 met € 2,8 miljoen wordt verlaagd.

Ontvangsten

De ontvangsten worden met € 166,9 miljoen verhoogd. Dit wordt veroorzaakt door een stijging van de relevante ontvangsten van € 10,1 miljoen en een stijging van de niet-relevante ontvangsten met € 156,8 miljoen.

- de relevante ontvangsten worden omhoog bijgesteld met € 10,1 miljoen. Dit wordt veroorzaakt door:
 - renteontvangsten: deze post is met € 7,7 miljoen verhoogd. Dit betreft hogere renteontvangsten als gevolg van een hogere rente;
 - overige ontvangsten: deze post is met € 2,2 miljoen verhoogd op basis van realisatiegegevens;
 - ontvangsten Caribisch Nederland: deze post is met 0,2 miljoen verhoogd op basis van realisatiegegevens.
- de niet-relevante ontvangsten worden gevormd door de terugontvangen lening en worden omhoog bijgesteld met € 156,8 miljoen op basis van realisatiegegevens. Dit is het gevolg van hoger dan verwachte extra ontvangsten (ontvangsten bovenop de reguliere termijntvangsten).

3.9 Beleidsartikel 12. Tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 25 Budgettaire gevolgen van beleid art. 12 (Eerste suppletioire begroting) (bedragen x € 1.000)									
	Ontwerp- begroting 2023 (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde begroting 2023 (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e suppletioire begroting (4)	Stand 1e suppletioire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2024	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027
Verplichtingen	73.732	0	73.732	4.132	77.864	3.748	3.008	3.547	3.208
Uitgaven	73.732	0	73.732	4.239	77.971	3.856	3.118	3.663	3.323
Inkomensoverdracht	70.948	0	70.948	4.065	75.013	3.676	2.936	3.472	3.133
Minderjarige deelnemers bol (R)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tegemoetkoming lerarenopleiding (tlo) (R)	3.985	0	3.985	0	3.985	0	0	0	0
Deeltijd vo (R)	1.836	0	1.836	128	1.964	128	128	128	128
Volwassenenonderwijs (vavo) (R)	6.196	0	6.196	- 532	5.664	- 549	- 597	- 605	- 635
Meerderjarige scholieren vo (R)	55.019	0	55.019	4.739	59.758	4.422	3.726	4.242	3.917
Meerderjarige scholieren vso (R)	3.912	0	3.912	- 270	3.642	- 325	- 321	- 293	- 277
Leningen	14	0	14	0	14	0	0	0	0
STOEB/ALR (NR)	14	0	14	0	14	0	0	0	0
Bijdrage aan agentschappen	2.770	0	2.770	174	2.944	180	182	191	190
Dienst Uitvoering Onderwijs	2.770	0	2.770	174	2.944	180	182	191	190
Ontvangsten	2.086	0	2.086	94	2.180	80	59	74	62
Minderjarige deelnemers bol (R)	0	0	0	101	101	101	101	101	101
Tegemoetkoming lerarenopleiding en deeltijd vo (R)	189	0	189	- 58	131	- 82	- 64	- 49	- 62
Meerderjarige scholieren v(s)o en vavo (R)	1.897	0	1.897	51	1.948	61	22	22	23

Toelichting: R = relevant, NR = niet-relevant

In de kolom "Mutaties 1^e suppletioire begroting 2023" worden de mutaties ten opzichte van de «Stand vastgestelde begroting 2023» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting

Uitgaven

De uitgaven aan de WTOS worden per saldo met € 4,2 miljoen verhoogd. Dit betreft een opwaartse bijstelling € 4,1 miljoen op de inkomensoverdrachten en van € 0,2 miljoen op de bijdrage aan agentschappen. Hieronder zal per instrument worden toegelicht wat de oorzaken van de bijstellingen zijn.

Toelichting per instrument:

Inkomensoverdracht

De raming wordt per saldo met € 4,2 miljoen verhoogd. Dat de uitgaven naar boven zijn bijgesteld komt voornamelijk door de toekenning van de prijscompensatie voor 2023 en extra prijscompensatie van 2022 van € 5,5 miljoen. De overige bijstelling (in totaal € 1,3 miljoen) wordt veroorzaakt door de som van enerzijds een lager aantal WTOS-gerechtigden dan geraamd en anderzijds een bijstelling op basis van realisatiegegevens.

Bijdrage aan agentschappen

Het budget voor de Dienst Uitvoering Onderwijs wordt per saldo met € 0,2 miljoen verhoogd.

3.10 Beleidsartikel 13. Lesgeld

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 26 Budgettaire gevolgen van beleid art. 13 (Eerste suppletioire begroting) (bedragen x € 1.000)									
	Ontwerp- begroting 2023 (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde begroting 2023 (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e suppletioire begroting (4)	Stand 1e suppletioire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2024	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027
Verplichtingen	15.667	0	15.667	379	16.046	401	402	423	421
Uitgaven	15.667	0	15.667	982	16.649	1.012	1.013	1.074	1.069
Bijdrage aan agentschappen	15.667	0	15.667	982	16.649	1.012	1.013	1.074	1.069
Dienst Uitvoering Onderwijs	15.667	0	15.667	982	16.649	1.012	1.013	1.074	1.069
Ontvangsten	262.124	0	262.124	- 10.399	251.725	22	5.002	9.215	17.572

In de kolom "Mutaties 1^e suppletioire begroting 2023" worden de mutaties ten opzichte van de «Stand vastgestelde begroting 2023» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting

Uitgaven

Het budget voor de Dienst Uitvoering Onderwijs wordt per saldo met € 1,0 miljoen verhoogd.

Ontvangsten

Het ontvangstenbudget wordt met € 10,4 miljoen verlaagd. De referentieraming zorgt voor een tegenvaller door lagere aantallen bolstudenten.

3.11 Beleidsartikel 14. Cultuur

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 27 Budgettaire gevolgen van beleid art. 14 (Eerste suppletioire begroting) (bedragen x € 1.000)									
	Ontwerp- begroting 2023 (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde begroting 2023 (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e suppletioire begroting (4)	Stand 1e suppletioire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2024	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027
Verplichtingen	641.444	0	641.444	67.717	709.161	172.038	60.651	50.509	54.059
Uitgaven	1.209.069	0	1.209.069	109.845	1.318.914	86.484	89.035	78.587	82.224
Bekostiging	1.014.984	0	1.014.984	48.554	1.063.538	47.339	73.132	71.685	70.622
Culturele basisinfrastructuur vierjaarlijkse instellingen	246.802	0	246.802	- 2.566	244.236	- 3.338	17.151	16.812	16.739
Culturele basisinfrastructuur vierjaarlijkse fondsen	264.948	0	264.948	13.590	278.538	16.151	16.320	17.355	16.880
Huisvesting erfgoed	0	0	0	0	0	0	0	0	0

	Ontwerp- begroting 2023 (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde begroting 2023 (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e suppletoire begroting (4)	Stand 1e suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2024	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027
Verplichtingen	641.444	0	641.444	67.717	709.161	172.038	60.651	50.509	54.059
Beheer en onderhoud collecties erfgoed	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Museale instellingen met een wettelijke taak	229.141	0	229.141	20.368	249.509	19.872	23.665	18.471	18.639
Stelseltaken openbare bibliotheekvoorzieningen	52.731	0	52.731	4.921	57.652	9.031	8.637	8.137	6.637
Digitale openbare bibliotheek	17.426	0	17.426	1.173	18.599	1.173	1.180	1.180	1.180
Bibliotheekvoorziening leesgehandicapten	13.026	0	13.026	877	13.903	877	877	877	877
Monumentenzorg	154.096	0	154.096	5.310	159.406	- 601	316	3.863	5.213
Archieven incl. Regionale Historische Centra	30.696	0	30.696	4.273	34.969	2.949	2.897	2.901	2.368
Flankerend beleid huisvesting	6.117	0	6.117	608	6.725	608	608	608	608
Cultuureducatie met Kwaliteit	1	0	1	0	1	617	1.481	1.481	1.481
Subsidies (regelingen)	91.929	0	91.929	37.145	129.074	21.725	683	835	2.063
Verbreiden inzet cultuur	25.131	0	25.131	- 86	25.045	1.004	930	805	1.254
Internationaal cultuurbeleid (incl. HGIS)	9.445	0	9.445	191	9.636	181	231	230	230
Programma leesbevordering	13.049	0	13.049	804	13.853	742	681	681	681
Creatieve Industrie	1.894	0	1.894	- 197	1.697	107	131	123	123
Monumentenzorg	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Erfgoed en fysieke leefomgeving	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Specifiek cultuurbeleid	40.679	0	40.679	33.317	73.996	18.575	- 2.358	- 2.072	- 373
Subsidies Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	1.731	0	1.731	3.116	4.847	1.116	1.068	1.068	148
Opdrachten	24.087	0	24.087	5.357	29.444	7.107	7.145	5.063	3.190
Beleidsonderzoek, evaluaties en kennisbasis	1.967	0	1.967	126	2.093	129	129	129	129
Monumentenzorg	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Archeologie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Opdrachten Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	14.021	0	14.021	1.277	15.298	4.192	2.905	2.666	2.666
Overige opdrachten	8.099	0	8.099	3.954	12.053	2.786	4.111	2.268	395
Bijdrage aan agentschappen	49.668	0	49.668	8.460	58.128	5.764	4.464	2.318	5.963
Nationaal Archief	49.668	0	49.668	8.460	58.128	5.764	4.464	2.318	5.963
Bijdragen aan medeoverheden	26.500	0	26.500	10.211	36.711	4.433	3.495	- 1.430	270
Bijdrage aan (inter)nationale organisaties	1.901	0	1.901	118	2.019	116	116	116	116
Ontvangsten	4.537	0	4.537	5.639	10.176	0	0	0	0

Tabel 28 Uitsplitsing verplichtingen

	Ontwerp- begroting 2023 (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde begroting 2023 (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e suppletoire begroting (4)	Stand 1e suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2024	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027
Verplichtingen	641.444	0	641.444	67.717	709.161	172.038	60.651	50.509	54.059
<i>waarvan</i> garantieverplichtingen	0	0	0	- 66.895	- 66.895	0	0	0	0
<i>waarvan</i> overige verplichtingen	641.444	0	641.444	134.612	776.056	172.038	60.651	50.509	54.059

In de kolom "Mutaties 1^e suppletoire begroting 2023" worden de mutaties ten opzichte van de «Stand vastgestelde begroting 2023» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting

Verplichtingen

De verplichtingen worden met € 67,7 miljoen verhoogd. Het verschil tussen de verplichtingen- en uitgavenmutaties van € 42,1 miljoen wordt grotendeels veroorzaakt door:

- per saldo een verlaging van de garantieverplichtingen met € 66,9 miljoen;
- een verhoging van € 26,8 miljoen voor de loon- en prijsbijstelling tranche 2023 en de extra prijsbijstelling 2022. Dit is nodig omdat de uitkering hiervan voor een groot deel van de cultuurbegroting in 2023 ook al wordt verplicht voor het jaar 2024.

Uitgaven

Toelichting per instrument

Bekostiging

Het budget voor de bekostiging wordt per saldo met € 48,6 miljoen verhoogd. Dit saldo bestaat uit diverse mutaties. Voor loon- en prijsbijstelling is € 66,3 miljoen extra geraamd, dit is inclusief de extra prijsbijstelling over 2022. De extra prijsbijstelling en de loon- en prijsbijstelling over 2023 worden volgens de reguliere systematiek toegevoegd aan de budgetten. Voor de zomer wordt de loon- en prijsbijstelling verstrekt aan instellingen en fondsen in de culturele basisinfrastructuur en de musea die via de Erfgoedwet worden bekostigd. Voor het aanpakken van een aantal urgent benodigde restauraties van grote monumenten is € 15,0 miljoen toegevoegd aan het budget voor de monumentenzorg. Er is € 19,1 miljoen overgeboekt naar het financiële instrument Subsidies voor het verbeteren van de honorering van werkenden en zzp-ers in de culturele sector. Deze middelen worden verplaatst, omdat in de aanloop naar het volgende meerjarige subsidieplan voor de culturele basisinfrastructuur (2025-2028), de besteding in de jaren 2023 en 2024 is gepland via diverse projectsubsidies. Daarnaast zijn diverse kleinere mutaties verwerkt.

Subsidies

Het budget voor subsidies wordt per saldo met € 37,1 miljoen verhoogd. Daarvan is € 19,1 miljoen overgeboekt vanuit het financiële instrument Bekostiging (zie toelichting bij Bekostiging). Naast aanvullend budget voor loon- en prijsbijstelling (€ 5,3 miljoen) en diverse andere kleinere mutaties, is de raming verhoogd met € 5,3 miljoen om tegemoet te komen aan de overvraag naar subsidies voor maatschappelijke initiatieven rond de herdenking van het slavernijverleden. Uit de eindejaarsmarge is € 5,0 miljoen aan het budget toegevoegd voor de financiering van het cultuurplan van de landelijke publieke omroep. Deze middelen zijn in 2022 niet tot besteding gekomen, zoals gemeld in de [Kamerbrief](#) van 19 december 2022.

Ontvangsten

De ontvangstenraming wordt verhoogd door een desaldering van € 5,6 miljoen. Door vertraging en het anders invullen van projecten (deels ook als gevolg van corona) heeft het Nationaal Archief een eigen vermogen dat hoger is dan toegestaan. Het surplus wordt afgeroomd en wordt deels ingezet voor vertraagde trajecten in latere jaren middels een kasschuif.

3.12 Beleidsartikel 15. Media

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 29 Budgettaire gevolgen van beleid art. 15 (Eerste supplettoire begroting) (bedragen x € 1.000)									
	Ontwerp- begroting 2023 (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde begroting 2023 (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e supplettoire begroting (4)	Stand 1e supplettoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2024	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027
Verplichtingen	1.131.778	0	1.131.778	191.761	1.323.539	79.445	56.395	54.831	55.202
Uitgaven	1.128.228	0	1.128.228	114.814	1.243.042	77.782	54.433	54.863	55.105
Bekostiging	1.086.359	0	1.086.359	117.359	1.203.718	80.380	56.971	58.643	58.707
Landelijke publieke omroep	856.380	1.050	857.430	99.618	957.048	56.892	33.509	33.839	34.000
Regionale omroep	162.353	0	162.353	15.742	178.095	18.028	18.028	19.204	19.052
Stichting Omroep Muziek	18.187	0	18.187	5.913	24.100	1.413	1.413	1.413	1.413
Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid (NIBG)	30.487	0	30.487	2.308	32.795	2.308	2.046	2.046	2.046
Stimuleringsfonds voor de Journalistiek	2.386	0	2.386	618	3.004	618	596	662	621
Co-productiefonds Binnenlandse Omroep (CoBO)	5.124	0	5.124	398	5.522	398	398	398	398
Mediawijsheid Expertisecentrum (Bewust mediagebruik)	1.698	0	1.698	132	1.830	132	132	132	132
Stichting Nederlandse Lokale Publieke Omroepen (NLPO)	1.754	0	1.754	136	1.890	136	136	136	136
Dotatie/onttrekking Algemene Mediareserve	7.140	- 1.050	6.090	- 7.573	- 1.483	388	646	746	842
Overige bekostiging media	850	0	850	67	917	67	67	67	67
Subsidies (regelingen)	31.587	0	31.587	- 4.685	26.902	- 4.113	- 4.014	- 4.426	- 4.248
Subsidies (regelingen)	4.116	0	4.116	264	4.380	109	49	49	49
Steenfonds Lokale Informatievoorziening	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Werk aan Uitvoering	6.335	0	6.335	- 6.335	0	- 5.969	- 5.949	- 5.193	- 5.154
Onderzoeksjournalistiek	9.326	0	9.326	612	9.938	750	960	861	857
Lokale journalistiek	11.810	0	11.810	774	12.584	997	926	- 143	0
Opdrachten	4.573	0	4.573	702	5.275	254	215	44	44
Opdrachten	4.573	0	4.573	702	5.275	254	215	44	44
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	5.640	0	5.640	1.411	7.051	1.251	1.251	592	592
Commissariaat voor de Media	5.640	0	5.640	1.411	7.051	1.251	1.251	592	592
Bijdrage aan (inter)nationale organisaties	69	0	69	10	79	10	10	10	10
European Audiovisual Observatory	69	0	69	10	79	10	10	10	10
Ontvangsten	134.235	0	134.235	40.280	174.515	0	0	0	0
Overige ontvangsten	134.235	0	134.235	40.280	174.515	0	0	0	0

Tabel 30 Uitsplitsing verplichtingen									
	Ontwerp- begroting 2023 (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde begroting 2023 (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e supplettoire begroting (4)	Stand 1e supplettoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2024	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027
Verplichtingen	1.131.778	0	1.131.778	191.761	1.323.539	79.445	56.395	54.831	55.202
waarvan garantieverplichtingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
waarvan overige verplichtingen	1.131.778	0	1.131.778	191.761	1.323.539	79.445	56.395	54.831	55.202

In de kolom "Mutaties 1^e suppletoire begroting 2023" worden de mutaties ten opzichte van de «Stand vastgestelde begroting 2023» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting

Verplichtingen

De verplichtingen worden met € 191,8 miljoen verhoogd. Deze verhoging wordt veroorzaakt door de hieronder toegelichte uitgavenmutaties (€ 114,8 miljoen). Daarnaast wordt de verplichtingenstand aangesloten op de voorgenomen uitgaven uit de mediabegrotingsbrief.

Uitgaven

Toelichting per instrument:

Bekostiging

Om te voldoen aan de Rijksbrede dekkingsopgave wordt de Rijksmediabijdrage voor de landelijke publieke omroep vanaf 2025 bijgesteld. Zie voor een toelichting het algemene deel.

Het budget voor bekostiging wordt per saldo met € 117,4 miljoen verhoogd. De verhoging wordt veroorzaakt door:

- toevoeging van de loon- en prijsbijstelling tranche 2023 (€ 29,0 miljoen) en een correctie op de prijsbijstelling 2022 van € 45,3 miljoen (zie het algemene deel);
- een overboeking van subsidies van de Werk aan Uitvoering middelen (€ 2,8 miljoen) naar Regionale Publieke Omroepen;
- een overboeking binnen het instrument bekostiging van dotatie/onttrekking Algemene Media reserve (AMr) (€ 1.1 miljoen) voor audio-descriptie (Amendement van het lid Werner c.s.). [Tweede Kamer, vergaderjaar 2022–2023, 36 200 VIII, nr. 169 naar de Landelijke Publieke Omroep](#) (€ 1,1 miljoen);
- een overboeking binnen het instrument bekostiging van dotatie/onttrekking AMr (€ 4.5 miljoen) aan de Stichting Omroep Muziek (€ 4.5 miljoen) voor noodzakelijk groot onderhoud en verduurzaming aan het monumentale pand;
- een overboeking binnen het instrument bekostiging van dotatie/onttrekking AMr (€ 43,5 miljoen) aan Landelijke Publieke Omroep (€ 43,5 miljoen) voor de dekking van de rechtenkosten voor uitzending van de zogenaamde superevenementen (het Nederlands elftal mannen en vrouwen en de Olympische Spelen (incl. paralympische Spelen);
- een verhoging van de dotatie aan de AMr als gevolg van de geactualiseerde raming van de reclameopbrengsten voor 2023 in de mediabegrotingsbrief 2023 (€ 40,3 miljoen).

Subsidies

Het budget voor subsidies wordt per saldo met € 4,7 miljoen verlaagd. De verlaging wordt veroorzaakt door:

- een overboeking van subsidies van de Werk aan Uitvoering middelen (€ 5,4 miljoen) naar het instrument bekostiging voor de Regionale Publieke Omroepen en Stimuleringsfonds voor de Journalistiek;
- een overboeking van subsidies van de Werk aan Uitvoering middelen (€ 0,9 miljoen) naar het Commissariaat voor de Media;
- toevoeging van de loon en prijsbijstelling tranche 2023 (€ 1,7 miljoen, zie het algemene deel).

Opdrachten

Het budget voor opdrachten wordt per saldo met € 0,7 miljoen verhoogd. De verhoging wordt veroorzaakt door:

- een toevoeging van € 0,4 miljoen uit de coalitieakkoord middelen voor de lokale omroepen. In 2022 zijn deze middelen niet tot besteding gekomen. Deze middelen zijn via de eindejaarsmarge toegevoegd voor 2023;
- toevoeging van de loon en prijsbijstelling tranche 2023 (€ 0,3 miljoen, zie het algemene deel).

Bijdragen aan ZBO's / RWT's

Het budget voor bijdragen aan ZBO's / RWT's wordt per saldo met € 1,4 miljoen verhoogd. De verhoging wordt veroorzaakt door:

- een overboeking van het instrument subsidies van de Werk aan Uitvoering middelen (€ 0,9 miljoen) naar het Commissariaat voor de Media;
- de loon en prijsbijstelling tranche 2023 en een correctie op de prijsbijstelling met € 0,5 miljoen (zie het algemene deel).

Ontvangsten

Het ontvangstenbudget wordt met € 40,3 miljoen verhoogd. Hiermee wordt de raming aangepast aan de raming van de reclameopbrengsten in de mediabegrotingsbrief 2023.

Dotatie Algemene Mediareserve

Aan de AMr wordt op basis van de huidige ramingen eind 2023 € 1,5 miljoen onttrokken. De mutaties rechtstreeks uit de AMr zijn geraamd op € 5,1 miljoen.

Tabel 31 Raming ontwikkeling liquiditeit AMr (bedragen x € 1.000)

Saldo AMr per 01-01-2023	150.611
Directe mutaties AMr	- 5.125
Mutaties AMr via begroting	- 1.483
Verwacht saldo AMr per 31-12-2023	144.003

3.13 Beleidsartikel 16. Onderzoek en wetenschapsbeleid

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 32 Budgettaire gevolgen van beleid art. 16 (Eerste supplettoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Ontwerp- begroting 2023 (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde begroting 2023 (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e supplettoire begroting (4)	Stand 1e supplettoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2024	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027
Verplichtingen	1.608.827	96.900	1.705.727	252.276	1.958.003	117.299	84.916	93.161	78.721
Uitgaven	1.594.966	6.150	1.601.116	92.276	1.693.392	137.299	104.916	113.161	98.721
Bekostiging	1.309.840	0	1.309.840	95.453	1.405.293	92.630	92.637	91.777	90.287
NWO	531.872	0	531.872	33.477	565.349	33.130	32.928	32.833	32.820
KNAW	98.111	0	98.111	7.978	106.089	7.076	7.051	7.045	7.046
KB	54.272	0	54.272	6.071	60.343	8.095	7.162	6.660	5.187
NWO Talentontwikkeling	165.885	0	165.885	9.601	175.486	9.601	9.601	9.601	9.601
NWO TTW	8.000	0	8.000	463	8.463	463	463	463	463

	Ontwerp- begroting 2023 (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde begroting 2023 (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e suppletoire begroting (4)	Stand 1e suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2024	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027
Verplichtingen	1.608.827	96.900	1.705.727	252.276	1.958.003	117.299	84.916	93.161	78.721
NWO Grootschalige researchinfrastructuur	55.380	0	55.380	3.206	58.586	3.206	3.206	3.206	3.206
NWO Praktijkgericht Onderzoek	57.076	0	57.076	3304	60380	3304	3184	3184	3184
Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek	32.683	0	32.683	4.680	37.363	1.758	1.674	1.530	1.530
Poolonderzoek	3.147	0	3.147	182	3.329	87	87	87	87
Caribisch Nederland	2.500	0	2.500	144	2.644	144	144	144	144
NWO NWA	133.414	0	133.414	9.152	142.566	8.571	7.942	7.829	7.824
NWO Fonds onderzoek en wetenschap	152.500	0	152.500	16.327	168.827	16.327	18.327	18.327	18.327
NWO Praktijk onderzoek en wetenschap	15.000	0	15.000	868	15.868	868	868	868	868
Subsidies (regelingen)	78.052	6.150	84.202	- 3.856	80.346	40.674	9.412	20.133	7.187
Stichting NLBIF	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Naturalis Biodiversity Center	7.489	0	7.489	1.020	8.509	1.013	1.011	1.010	1.010
BPRC	11.310	0	11.310	679	11.989	679	679	679	679
NCWT/NEMO	3.661	0	3.661	525	4.186	521	520	520	520
STT	239	0	239	15	254	15	15	15	15
Stichting AAP	1.124	0	1.124	68	1.192	68	68	68	68
Nationale coördinatie	4.998	0	4.998	300	5.298	298	293	323	333
Subsidie Fonds onderzoek en wetenschap	1.511	0	1.511	1.757	3.268	2.918	2.918	2.918	2.640
Nationaal Groeifonds	47.720	6.150	53.870	- 18.010	35.860	18.010	0	0	0
Delta Climate Center	0	0	0	9790	9790	17152	3908	14600	1922
Opdrachten	11.318	0	11.318	- 1.807	9.511	1.480	2.190	532	528
Opdrachten	518	0	518	306	824	- 45	15	107	162
Opdrachten Fonds onderzoek en wetenschap	10.800	0	10.800	- 2.113	8.687	1.525	2.175	425	366
Bijdrage aan agentschappen	87.761	0	87.761	- 4.963	82.798	- 4.963	- 6.848	- 6.848	- 6.848
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland	911	0	911	52	963	52	52	52	52
RVO Fonds onderzoek en wetenschap	86.850	0	86.850	- 5.015	81.835	- 5.015	- 6.900	- 6.900	- 6.900
Bijdrage aan (inter)nationale organisaties	107.995	0	107.995	7.449	115.444	7.478	7.525	7.567	7.567
EMBC	1.317	0	1.317	- 76	1.241	- 80	0	319	319
EMBL	6.147	0	6.147	392	6.539	1.169	1.169	1.169	1.169
ESA	34.752	0	34.752	586	35.338	586	586	586	586
CERN	55.642	0	55.642	5.768	61.410	5.024	5.475	5.198	5.198
ESO	10.025	0	10.025	779	10.804	779	295	295	295
NTU/INL	112	0	112	0	112	0	0	0	0
Ontvangsten	101	0	101	1.400	1.501	0	0	0	0

Tabel 33 Uitsplitsing verplichtingen

	Ontwerp- begroting 2023 (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde begroting 2023 (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e suppletoire begroting (4)	Stand 1e suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2024	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027
Verplichtingen	1.608.827	96.900	1.705.727	252.276	1.958.003	117.299	84.916	93.161	78.721
<i>waarvan</i> garantieverplichtingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>waarvan</i> overige verplichtingen	1.608.827	96.900	1.705.727	252.276	1.958.003	117.299	84.916	93.161	78.721

In de kolom "Mutaties 1^e suppletoire begroting 2023" worden de mutaties ten opzichte van de «Stand vastgestelde begroting 2023» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting

Verplichtingen

Het verplichtingenbudget wordt met € 252,3 miljoen verhoogd. Het verschil in ophoging van het verplichtingenbudget en uitgavenbudget bedraagt € 160,0 miljoen. Dit verschil is volledig te verklaren door een ophoging van de verplichting aan NWO voor 'Toponderzoek'. De verplichting wordt in 2023 volledig aangegaan, uitgaven aan NWO gebeuren jaarlijks.

Uitgaven

Het uitgavenbudget wordt met € 92,3 miljoen verhoogd. Deze verhoging heeft te maken met onderstaande mutaties.

Toelichting per instrument:

Bekostiging

Het budget voor bekostiging wordt per saldo met € 95,5 miljoen verhoogd. Deze verhoging is een gevolg van onder meer de volgende mutaties:

- de doorverdeling van de loon- en prijsbijstelling tranche 2023 (zie ook algemeen deel), waardoor de bekostiging voor € 79,0 miljoen structureel wordt opgehoogd;
- toevoegen van Europese Partnerschappen aan budget «NWO fonds onderzoek en wetenschap» (€ 10,0 miljoen);
- diverse overboekingen ten behoeve van NWA en NRO (€ 5,0 miljoen).

Subsidies

Het budget voor subsidies wordt per saldo met € 3,9 miljoen verlaagd.

Opdrachten

Het budget voor opdrachten wordt met € 1,8 miljoen verlaagd.

Bijdrage aan agentschappen

Het budget voor agentschappen wordt per saldo met € 4,9 miljoen verlaagd.

Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties

Het budget voor (inter-)nationale organisaties wordt per saldo met € 7,5 miljoen verhoogd.

Ontvangsten

Het ontvangstenbudget wordt met € 1,4 miljoen verhoogd.

3.14 Beleidsartikel 25. Emancipatie

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 34 Budgettaire gevolgen van beleid, beleid art. 25 (Eerste suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)									
	Ontwerp- begroting 2023 (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde begroting 2023 (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e suppletoire begroting (4)	Stand 1e suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2024	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027
Verplichtingen	7.277	0	7.277	8.680	15.957	1.428	1.478	547	547

	Ontwerp- begroting 2023 (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde begroting 2023 (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e suppletoire begroting (4)	Stand 1e suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2024	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027
Verplichtingen	7.277	0	7.277	8.680	15.957	1.428	1.478	547	547
Uitgaven	20.241	0	20.241	5.456	25.697	2.235	2.285	1.354	1.354
Bekostiging	12.327	0	12.327	873	13.200	873	873	873	873
Kennisinfrastructuur: Gender- en lhbt- gelijkheid	12.327	0	12.327	873	13.200	873	873	873	873
Subsidies (regelingen)	3.332	0	3.332	3.956	7.288	1.522	1.566	531	376
Gender- en lhbt- gelijkheid 2022-2027	3.332	0	3.332	3.956	7.288	1.522	1.566	531	376
Opdrachten	2.773	0	2.773	516	3.289	- 268	- 254	- 150	105
Bijdrage aan medeoverheden	1.809	0	1.809	111	1.920	108	100	100	105
Gemeentefonds gender- en lhbt- gelijkheid	1.809	0	1.809	111	1.920	108	100	100	105
Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Tabel 35 Uitsplitsing verplichtingen

	Ontwerp- begroting 2023 (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde begroting 2023 (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e suppletoire begroting (4)	Stand 1e suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2024	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027
Verplichtingen	7.277	0	7.277	8.680	15.957	1.428	1.478	547	547
<i>waarvan</i> garantieverplichtingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>waarvan</i> overige verplichtingen	7.277	0	7.277	8.680	15.957	1.428	1.478	547	547

In de kolom «Mutaties 1^e suppletoire begroting 2023» worden de mutaties ten opzichte van de «Stand vastgestelde begroting 2023» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting

Bij eerste suppletoire begroting 2023 zijn de verplichtingen met € 8,7 miljoen verhoogd. De uitgaven zijn met € 5,4 miljoen verhoogd

Bekostiging

De uitgaven zijn met € 0,9 miljoen verhoogd. Dit betreft de LPO tranche 2023 en de extra prijsplak 2022. Voor nadere informatie omtrent de LPO wordt verwezen naar het algemeen deel.

Subsidies

De uitgaven zijn verhoogd met € 4,0 miljoen. Dit betreft € 3,1 miljoen in het kader van de overlopende verplichting van de Tegemoetkomingsregeling «Wet wijziging geregistreerd geslacht 1985-2014». Daarnaast betreft het de LPO tranche 2023 (€ 0,8 miljoen) en een interne verschuiving in het kader van het nationaal actieprogramma seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld.

Opdrachten

De uitgaven zijn per saldo verhoogd met € 0,5 miljoen. Dit betreft enerzijds de middelen in het kader van de publiekscampagne NAP voor € 1,1 miljoen. Daarnaast is een bedrag van € 0,5 miljoen intern verschoven naar het instrument subsidies in het kader van het nationaal actieprogramma seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld.

Bijdrage aan medeoverheden

De uitgaven zijn met € 0,1 miljoen verhoogd.

Dit betreft o.a. de bijdrage voor de extra aanmeldingen in het kader van programma 'Veilige Steden'. Deze extra aanmeldingen worden gefinancierd vanuit de middelen voor het nationaal actieprogramma.

4 De niet-beleidsartikelen

4.1 Niet beleidsartikel 91. Nog onverdeeld

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 36 Budgettaire gevolgen van beleid, niet-beleidsartikel 91 (Eerste supplettoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Ontwerp- begroting 2023 (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde begroting 2023 (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e supplettoire begroting (4)	Stand 1e supplettoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2024	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027
Verplichtingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Uitgaven	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Loonbijstelling	0	0	0	0	0	0	0	0	0
waarvan programma	0	0	0	0	0	0	0	0	0
waarvan apparaat	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Prijsbijstelling	0	0	0	0	0	0	0	0	0
waarvan programma	0	0	0	0	0	0	0	0	0
waarvan apparaat	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0	0	0

In de kolom "Mutaties 1^e supplettoire begroting 2023" worden de mutaties ten opzichte van de «Stand vastgestelde begroting 2023» weergegeven.

4.2 Niet-beleidsartikel 95. Apparaat Kerndeptement

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 37 Budgettaire gevolgen van beleid, niet-beleidsartikel 95 (Eerste supplettoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Ontwerp- begroting 2023 (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde begroting 2023 (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e supplettoire begroting (4)	Stand 1e supplettoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2024	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027
Verplichtingen	353.652	0	353.652	32.171	385.823	28.872	30.605	31.337	28.146
Uitgaven	351.652	0	351.652	34.171	385.823	30.872	32.605	33.337	30.146
Personele uitgaven	292.024	0	292.024	32.266	324.290	25.668	26.535	25.181	22.072
waarvan eigen personeel	279.963	0	279.963	31.567	311.530	25.186	26.063	24.725	21.600
waarvan externe inhuur	7.684	0	7.684	449	8.133	236	225	209	225

	Ontwerp- begroting 2023 (1)	Mutaties via NvW, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde begroting 2023 (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e suppletoire begroting (4)	Stand 1e suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2024	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027
Verplichtingen	353.652	0	353.652	32.171	385.823	28.872	30.605	31.337	28.146
<i>waarvan</i> overige personele uitgaven	4.377	0	4.377	250	4.627	246	247	247	247
Materiële uitgaven	59.628	0	59.628	1.905	61.533	5.204	6.070	8.156	8.074
<i>waarvan</i> ICT	6.227	0	6.227	1.397	7.624	485	553	2.627	2.586
<i>waarvan</i> bijdrage aan SSO's	22.161	0	22.161	2.250	24.411	2.329	2.594	2.543	2.518
<i>waarvan</i> overige materiële uitgaven	31.240	0	31.240	- 1.742	29.498	2.390	2.923	2.986	2.970
Begrotingsreserve schatkistbankieren	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ontvangsten	567	0	567	0	0	0	0	0	0

In de kolom "Mutaties 1^e suppletoire begroting 2023" worden de mutaties ten opzichte van de «Stand vastgestelde begroting 2023» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting

Verplichtingen

De verplichtingen worden met € 32,2 miljoen verhoogd.

Uitgaven

De uitgaven worden met € 34,2 miljoen verhoogd.

Toelichting per instrument:

Personele uitgaven

Het budget wordt per saldo met € 32,3 miljoen verhoogd. De verhoging wordt grotendeels veroorzaakt door:

- doorverdeling van de loonbijstelling tranche 2023: € 16,5 miljoen (zie het algemeen deel);
- diverse overlopende verplichtingen en kasschuiven (per saldo € 3,0 miljoen) om budget door te schuiven naar de jaren waarin de uitgaven plaatsvinden;
- diverse interdepartementale overboekingen, waarvan het grootste deel van BZK komt: € 4,8 miljoen voor het op orde brengen van de informatiehuishouding (naar aanleiding van de kabinetsreactie op de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag);
- diverse interne overboekingen (per saldo € 8,7 miljoen): het betreft hier voornamelijk uitvoeringskosten voor de programmadirectie Maatschappelijke Diensttijd (MDT) en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) waarvoor het budget nog niet aan het apparaatsbudget was toegevoegd.

Materiële uitgaven

Het budget wordt per saldo met € 1,9 miljoen verhoogd. De verhoging wordt grotendeels veroorzaakt door:

- doorverdeling van de loon- en prijsbijstelling tranche 2023: € 5,0 miljoen (zie het algemeen deel);
- diverse interdepartementale overboekingen naar andere departementen (€ 2,6 miljoen);
- diverse interne overboekingen binnen de begroting van OCW (€ 0,5 miljoen).

5 Agentschappen

5.1 Agentschap Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)

In deze paragraaf is de 1e supplettoire begroting opgenomen van de Dienst Uitvoering Onderwijs. De Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) is de uitvoeringsorganisatie van de Rijksoverheid voor het onderwijs. DUO levert producten en diensten op het terrein van bekostiging van instellingen, financiering van studenten, informatievoorziening alsmede diensten gericht op de verbetering van de verbinding tussen beleid en uitvoering. Daarnaast verricht DUO werkzaamheden voor overige departementen en derden

**Tabel 38 Exploitatieoverzicht DUO (Eerste supplettoire begroting 2023)
(bedragen x € 1.000)**

	(1) Vastgestelde begroting	(2) Mutaties 1e supplettoire begroting	(3) = (1) + (2) Totaal geraamd
Baten			
- Omzet	376.684	38.505	415.189
waarvan omzet moederdepartement	294.581	38.505	333.086
waarvan omzet overige departementen	76.375	0	76.375
waarvan omzet derden	5.728	0	5.728
Rentebaten	0	0	0
Vrijval voorzieningen	0	0	0
Bijzondere baten	0	0	0
Totaal baten	376.684	38.505	415.189
Lasten			
Apparaatskosten	341.972	38.505	380.477
- Personele kosten	240.659	30.909	271.568
waarvan eigen personeel	201.268	22.921	224.189
waarvan inhuur externen	32.049	7.012	39.061
waarvan overige personele kosten	7.342	975	8.317
- Materiële kosten	101.313	7.597	108.910
waarvan apparaat ICT	27.228	2.590	29.818
waarvan bijdrage aan SSO's	25.175	1.701	26.876
waarvan overige materiële kosten	48.910	3.305	52.215
Rentelasten	100	0	100
Afschrijvingskosten	33.012	0	33.012
- Materieel	13.000	0	13.000
waarvan apparaat ICT	12.500	0	12.500
waarvan overige materiële afschrijvingskosten	500	0	500
- Immaterieel	20.012	0	20.012
Overige lasten	1.500	0	1.500
waarvan dotaties voorzieningen	1.500	0	1.500
waarvan bijzondere lasten	0	0	0
Totaal lasten	376.584	38.505	415.089
Saldo van baten en lasten gewone bedrijfsuitoefening	100	0	100
Agentschapdeel Vpb lasten	100	0	100
Saldo van baten en lasten	0	0	0

Toelichting

De baten in de 1e suppletoire begroting stijgen met € 38,5 miljoen ten opzichte van oorspronkelijk vastgestelde begroting 2023 (€ 376,7 miljoen). De lasten stijgen eveneens met € 38,5 miljoen ten opzichte van de oorspronkelijk vastgestelde begroting 2023 (€ 376,6 miljoen).

Baten

Omzet moederdepartement

De omzet moederdepartement in de 1e suppletoire begroting is € 38,5 miljoen hoger ten opzichte van de oorspronkelijk vastgestelde begroting 2023. De stijging heeft betrekking op de toegekende loon- en prijsbijstelling tranche 2023 (€ 19,3 miljoen), investeringen op het gebied van informatie- en systeembeveiliging teneinde aan de meest actuele compliancy vereisten te voldoen (€ 5,4 miljoen) en additionele dienstverlening op het gebied van examens en studiefinanciering (€ 13,8 miljoen).

Lasten

Apparaatskosten

De apparaatskosten in de 1e suppletoire begroting zijn € 38,5 miljoen hoger ten opzichte van de oorspronkelijk vastgestelde begroting 2023. De personele kosten stijgen met € 30,9 miljoen en de materiële kosten stijgen met € 7,6 miljoen. In de stijging zijn de toekenning van de eerder genoemde loon- en prijsbijstelling (€ 19,3 miljoen), investeringen op het gebied van informatie- en systeembeveiliging (€ 5,4 miljoen) en de additionele dienstverlening op het gebied van examens en studiefinanciering (€ 13,8 miljoen) verwerkt.

Kasstroomoverzicht

Tabel 39 Kasstroomoverzicht DUO (Eerste suppletoire begroting 2023)
(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	(1) Vastgestelde begroting	(2) Mutaties 1e suppletoire begroting	(3) = (1) + (2) Totaal geraamd
1. Rekening courant RHB 1 januari 2023	17.519		17.519
Totaal ontvangsten operationele kasstroom (+)	376.684	38.505	415.189
Totaal uitgaven operationele kasstroom (-/-)	- 341.972	- 38.505	- 380.477
2. Totaal operationele kasstroom	34.712	0	34.712
Totaal investeringen (-/-)	- 59.700	- 13.900	- 73.600
Totaal boekwaarde desinvesteringen (+)	0	0	0
3. Totaal investeringskasstroom	- 59.700	- 13.900	- 73.600
Enmalige uitkering aan moederdepartement (-/-)	0	0	0
Enmalig storting van moederdepartement (+)	0	0	0
Aflossingen op leningen (-/-)	- 20.000	- 153	- 20.153
Beroep op leenfaciliteit (+)	47.700	25.900	73.600
4. Totaal financieringskasstroom	27.700	25.747	53.447
5. Rekening courant RHB 31 december 2023 (=1+2+3+4)	20.231	11.847	32.078

Toelichting

Het kasstroomoverzicht is aangepast ten opzichte van de oorspronkelijk vastgestelde begroting 2023 met de eerder genoemde loon- en prijsbijstelling en overige bijstellingen. Daarnaast is de aangevraagde leenfaciliteit verwerkt evenals de daarbij behorende investeringen en zijn de verwachte aflossingen op reeds afgesloten leningen aangepast.